

CEYHAN-YUKARI OVA YÜZEY ARAŞTIRMALARINDA BULUNAN HELLENİSTİK DÖNEM KALIP YAPIMI KASELER

Hakkı Fahri ÖZDEMİR

T.C. Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü
Arkeoloji Anabilim Dalı, 01330, Balcalı Kampüsü
Yüreğir/Adana/TÜRKİYE.
ozdemir@gmail.com

ÖZET

Çukurova Üniversitesi, Arkeoloji Bölümü'nden Yrd. Doç. Dr. K. Serdar GİRGİNER'in başkanlığında 2002 yılından itibaren gerçekleştirilen Adana ve Kayseri'deki yüzey araştırmalarının beşinci bölümünün ikinci etabı olan Ceyhan Ovası çalışmalarına; 2002-2005 yılları arasındaki Tufanbeyli, 2003'de sonuçlandırılan Saimbeyli ve 2004 yılında tamamlanan Kozan araştırmaların ardından ilk kez 2005 yılında başlanmıştır. Bu makalenin yazarının heyet üyesi olarak katıldığı çalışmalarda öncelikli hedef; bölgeyi daha önce incelemiş araştırmacılar tarafından, arkeoloji literatürüne kazandırılmış olan yerleşmelerin günümüz durumlarının incelenmesi, ayrıca yeni yerleşmelerin tespit edilmesidir. 2008 yılı çalışmalarının tamamlanmasının ardından, bölgenin ayrıntılı bir arkeolojik yerleşme envanteri çıkarılmış olacaktır.

Ceyhan ve Kozan ilçe sınırları içerisinde, Çanak Çömlekli Neolitik Çağ'dan itibaren gelişen çeşitli köy yerleşimleri tespit edilmiştir. Anadolu'nun kuzey ve batısını, güney ve güneydoğusu ile bağlayan Çukurova ile Amik Ovası arasında, Ortadoğu'ya açılan önemli bir konumda bulunan Ceyhan ve Kozan höyüklerinden yeni veriler elde edilmiştir. Bazı höyükler Mersin-Adana-Ceyhan hattında olup, Antik Çağ'da da kullanılan bir yol ağına işaret etmektedir. Bu yol, Roma İmparatoru Vespasianus'un (M.S. 69-79) Roma'da bulunduğu dokuz yıl boyunca, başta başkent olmak üzere imparatorluğun eyaletlerinde de giriştiği inşaat programı zamanında yapılan, Dağlık Kilikia'nın sahil yolunun devamında bulunmaktadır.

Yukarı Ova (Ceyhan Ovası) yüzey araştırmalarında derlenen Klasik ve Hellenistik Dönem seramiklerinin ele geçtiği merkezlerin ise yörenin Tarsos, Anazarbos, Aigaea, Hierapolis/Kastabala, Mopsuestia-Misis gibi büyük kentlerine tarımsal-lojistik destek veren üretimi köy yerleşimleri olduğu düşünülmektedir.

Yukarı Ova kaseleri hamur, firnis, form ve bezeme açısından çeşitlilik gösteren bir gruptur. Parçalar bilimsel bir kazıda bulunmadığı için analoji, daha çok kıyaslama yöntemiyle yapılmıştır. Elbette, yüzey araştırması malzemesinin değerlendirilmesi oldukça zordur. Doğal olarak bu değerlendirmede, bazı eserler dışında, kesin bir tarih ve atölye adı vermekten kaçınılmış, sadece olası üretim merkezlerine göndermede bulunulmuştur. Sınıflandırma için, ilk kez F. Courby, daha sonra A. Laumonier tarafından kapsamlı bir şekilde ele alınan ve bu konuda çalışanlar tarafından da kabul edilen, bezemeye dayalı düzen kullanılmıştır. Daha önceki araştırmacıların değindiği gibi kil, firnis, form gibi özellikler sınıflandırma için sınırlı ölçüde etkilidir.

Anahtar Kelimeler: Kilikia, Ceyhan, Adana, Yukarı Ova (Ceyhan Ovası), Hellenistik Dönem Seramiği, Kalıp Yapımı Kaseler, Hellenistik Dönem Lüks Sofra Kapları, Megara Kaseleri

**MOLDMADE BOWLS OF THE HELLENISTIC PERIOD FOUND
DURING THE SURVEYS OF CEYHAN-YUKARI OVA**

ABSTRACT

Leadership to Assist. Prof. Dr. K. Serdar GİRGINER from Department of Archaeology Çukurova University surveys in Ceyhan Ovası constitute the second stage of the fifth part of surveys in Adana and Kayseri from 2002 onwards. We began our surveys here in 2005 after the completion of surveys in Tufanbeyli (2002-2005), Saimbeyli (completed in 2003) and Kozan completed in 2004. Primary goal in survey participated as member of committee to author of this article was to revisit the settlements that had previously been surveyed by other researchers and published in the archaeological literature and to identify new settlements. With the completion of the work intended in 2008, we will have prepared the detailed archaeological settlement inventory of the Ceyhan Plain.

Within the borders of the Ceyhan and Kozan various village settlements that developed from the Pottery Neolithic period have been identified. We have also obtained new data from the Ceyhan and Kozan mounds located between the Çukurova and Amik plains that connect northern and western Anatolia with southeast Anatolia as also with the Middle East. Some mounds are located on the Mersin-Adana-Ceyhan line indicating the presence of a road network. This road is on the extension of the Cilician coastal road that was constructed over a nine years' period when Vespasian (69-79 A.D.) in Rome ordered the construction of numerous across the empire.

Large amount of pottery of the Classical and Hellenistic Period that had been found in the region after the surveys in Yukarı Ova (Ceyhan Ovası) showed that there were small settlements that were supplying the needs of the major cities as Tarsos, Aigeai, Hierapolis/Kastabala, Mopsuestia-Misis and were acting as logistic bases.

In terms of their pastes, glazes, forms and decorations, there is much variation in the Yukarı Ova bowls. The fragments were not unearthed in the course of regular excavations; analogy is based rather more on comparisons with those with known dates. Certainly, quite difficult to appraise of materials of survey. In making such assessments, I have naturally refrained from citing definite dates or workshop names in all but a few cases and have instead suggested what the possible manufacturing place might have been. For classification, I have made use of a system based on decoration that was first introduced by F. Courby and was later developed and elaborated upon by A. Laumonier and is widely accepted by researchers in this field. As previous researchers on this subject have noted, features such as clay, glaze or form are only of limited value in classifying these wares.

Keywords: Cilicia, Ceyhan, Adana, Yukarı Ova (Ceyhan Ovası), Pottery of the Hellenistic Period, Moldmade Bowls, Luxury Tableware of the Hellenistic Period, Megarian Bowls

2002 yılından itibaren güney ve güneydoğu Kappadokia ve Ovalık Kilikia'da, Çukurova Üniversitesi Arkeoloji Bölümü tarafından Yukarı Ova (Ceyhan Ovası) ve yakın çevresini kapsayan yüzey araştırmaları sürdürülmektedir (Yukarı Ova yüzey araştırmaları, İstanbul Üniversitesi'nden Prof. Dr. Mustafa H. SAYAR'ın başkanlığındaki "Kilikya Yüzey Araştırmaları" projesi dahilinde, Yrd. Doç. Dr. K. Serdar GİRGİNER'in koordinatörlüğündeki "Höyük ve Yerleşim Alanı Tespit Grubu" tarafından 2004-2006 yılları arasında gerçekleştirilmiştir (Bu incelemeyi hazırlamamı teklif eden hocam Yrd. Doç. Dr. K. Serdar GİRGİNER'e ve orijinal malzeme üzerinde çalışmama izin veren Prof. Dr. Mustafa H. SAYAR'a teşekkürlerimizi sunarız.). Kozan çalışmaları 2004 yılında, ilk sezonda tamamlanmıştır. Ceyhan araştırmaları ise 2005-2006 yıllarında yürütülmüş olup önümüzdeki yıllarda da Ceyhan'da çalışılmaya devam edileceği bildirilmektedir (bkz. Girginer, (baskıda), passim.). Bu incelemenin konusunu oluşturan M.Ö. 3.-1. yy.'lar arasında tarihli Hellenistik Dönem kalıp yapımı kabartmalı kaselerinin ele geçtiği merkezler, Yukarı Ova (Ceyhan ve Kozan ovaları) arkeolojik yerleşim envanteri çalışmaları sırasında saptanmıştır (Harita: 1-2). Ovalık Kilikia Bölgesi'nde Hellenistik Dönem'e ait buluntu veren merkezlerin sayısının azlığı göz önünde bulundurulduğunda, söz konusu araştırmalarda saptanan bu merkezler, bölgenin iskan tarihinin anlaşılmasında önemli katkılar sağlamıştır.

Araştırma Alanı

Ceyhan (Hastopraklı- Yarsuvat (*Muhacir'in nahiyesi*)-Minareliköy-Hamidiye-Urfiye) araştırmaları süresince bu güne kadar, 1.427 km².lik yüzölçümüyle Ceyhan merkez dahil, 42 köy ve 6 belde taranmış olup, henüz araştırılmayı bekleyen 28 köy ve 6 belde daha bulunmaktadır (Ceyhan çalışmalarının ilk sonuçları için bkz. Girginer, 2007: 173 vd.; Girginer, (baskıda); Girginer - Özdemir - Erhan, 2007: 25 vd.; Girginer - Özdemir - Şahin, 2007: 79 vd.).

36°.50'-37°.15' kuzey enlemleri ile 35°.40'-36°.05' doğu boylamları arasında yer alan Ceyhan, il merkezinden 43 km. doğuda olup Toroslar'dan denize doğru uzanan Yukarı Çukurova Bölümü'nün orta yerinde bulunmaktadır. Akdeniz Bölgesi'nin Adana Bölümü'ne ismini veren Adana ilinin, en büyük ilçesi olup aynı zamanda, Adana'nın Akdeniz'e kıyısı olan en doğudaki ilçesidir. İlçe 30 km. güneyinde Yumurtalık (Adana) ve İskenderun Körfezi, batısında Yüreğir (Adana), kuzeyinde Kozan (Adana), kuzeybatısında İmamoğlu (Adana), 50 km. kuzeydoğusunda Kadirli (*Phlabias, Flavia, Flaviopolis*), Toprakkale ve Sumbas (Osmaniye), güneydoğusunda Erzin (Hatay) ile sınır komşusudur.

Kozan (*Sis, Sisium*) araştırmaları süresince bu güne kadar, 1.690 km².lik yüzölçümüyle Kozan merkez (109.85 m. rakım) dahil, 84 köy, 2 belde ve 16 mahalleden oluşan kısmen güneydeki ovalık alanlar taranmıştır (Girginer – Erhan, 2005: 93 vd.; Girginer - Oyman-Girginer – Erhan, 2006: 293 vd.).

38°.25'-37° kuzey paralelleri ile 35°.50'-36° doğu meridyenleri arasında yer alan Kozan, Adana'nın 70 km. kuzeydoğusunda yer alır. Kozan, güneyinde İmamoğlu (Adana) ve Ceyhan (Adana), batısında Aladağ (Adana), Karaisalı (Adana) ve Yahyalı (Kayseri), kuzeyinde Feke (Adana) ve Saimbeyli (Adana), 30 km. doğusunda Kadirli ile sınır komşusudur. Deniz seviyesinden yüksekliği 190 m. olan Kozan Ovası'nın üç tarafı, Toroslar'ın uzantıları olan Andıl ve Köreken dağları ile çevrelenmiştir.

Ceyhan ve Kozan Ovaları'ndaki (Yukarı Ova) Hellenistik Dönem Kalıp Yapımı Kabartmalı Kaselerin Ele Geçtiği Merkezler

Ceyhan ve Kozan ovaları (205.000 dekar), Ovalık Kilikia'nın Antik Çağ'daki önemli yol güzergahı üzerinde konumlandıkları için Prehistorik Devir'den itibaren yoğun bir şekilde iskan edilmişlerdir.

Yukarı Ova (Ceyhan Ovası) çalışmalarında, Ceyhan ve Kozan ovalarında yer alan 9 adet merkezden Hellenistik Dönem'e ait kalıp yapımı kabartmalı kase parçaları derlenmiştir. Bu merkezlerden ikisi Kozan'da (Tılan Höyük ve Tezik Tepe) olup diğer 7 adedi ise (Yarımhöyük, Mercin-Boz Höyük, Ökkeş Höyük, Semerci Höyük, Tatarlı Höyük (Tazılı Tepe), Kamışlı Yerleşmesi ve Ekinyazı Höyük) Ceyhan'da yer almaktadır.

Tılan Höyük

Fiziki konum: Kozan'ın yaklaşık olarak 14 km. güneyinde ve Anazarbos'un 10 km. kuzeybatısındaki Hamam köyünün, 2.5 km. güneyinde bulunan ve höyük ile aynı ismi taşıyan mahallenin, 650 m. kuzeybatısında yer almaktadır (Girginer - Oyman-Girginer - Erhan, 2006: 299). Tılan Höyük, 30 m. yüksekliği (rakım: 76 m.) ve 150x300 m. (Girginer - Oyman-Girginer - Erhan, 2006: 299) boyutlarıyla orta boy höyükler sınıfına girmektedir. Höyüğün kuzey ve kuzeybatı bölümleri, yamaçlarından görülebildiği üzere kireçtaşından bir anakaya üzerinde bulunmaktadır.

Mekansal unsurlar: Höyüğün kuzey, güney ve doğu eteklerinde pınarlar bulunmaktadır. Güney etekte, su yapısının bir bölümü olabilecek, mimari bloklar ve yapı kalıntıları bulunmuştur. Yapının duvarları araları harçla doldurulmuş, polygonal taşlar ve tuğla kullanılarak alması tekniği kullanılmıştır. Bu yapı, kullanılan yapı malzemesi ve örgü tekniği olarak Anazarbos'a su getiren su kemerleri ile benzer özellikler taşıdığı için Roma İmparatorluk Dönemi'ne ait olmalıdır.

Anazarbos'a su sağlayan kaynaklardan birisi Hamam köyünde tespit edilmiştir (Sayar, 2004: 157; Girginer - Oyman-Girginer - Erhan, 2006: 299). Bu kaynağın güney doğusunda kayalara oyulmuş bir merdiven ve Roma Geç İmparatorluk Dönemi'ne (M.S. 4. yüzyıl-M.S. 7. yüzyılın sonu) ait yapı kalıntıları bulunmaktadır. Doğu Kilikia'da olduğu bilinen ancak yeri henüz saptanamamış olan *Sanudanu*, Hamam köyüne lokalize edilmiştir (Hild - Hellenkemper, 1990: 268; Ünal - Girginer, 2007: 455). Hamam köyü M.S. 10. ve 11. yüzyıllarda *Cilicia Secunda* eyaleti içindeki Batı Suriye Piskoposlukları'ndan birinin merkezidir (Sayar - Siewert - Taeuber, 1993: 177).

Tılan Höyük, bölgenin diğer çağdaş yerleşimleri olan Taşlı ve Tırmıl höyükleri ile birlikte Kozan; Feke (*Baka*), Saimbeyli (*Badimon*, *Haçin*), Tufanbeyli ve Komana (*Şar/Comana Cataoniae*) ile birlikte Kayseri (*Caesareia*) istikametine giden yol ağı üzerinde bulunmaktadır. Tılan Höyük ayrıca, Kozan'ın Çiriş Tepe, Alapınar Höyük, Çukur Köprü Höyük, Tırmıl ve Tepecikören yerleşimleri gibi Çukurova'ya inen İmamoğlu ana yol güzergahı üzerinde yer almaktadır (Girginer - Oyman-Girginer - Erhan, 2006: 301).

Bölgeyi 1936 yılında, sistemli yüzey araştırmalarıyla inceleyen J. Garstang'ın incelemeleri sırasında höyükte, Klasik ve Hellenistik dönemlere rastlanmamıştır (Garstang, 1937a: 55). 1951 yılında M. V. Seton-Williams, P. Taylor ve M. Rankin

tarafından gerçekleştirilen yüzey araştırmalarında isabetli bir biçimde, höyükte “Kalkolitik-Hellenistik” dönemler arasında kesintisiz iskanın olduğu önerilmiştir (Seton-Williams, 1954: 171, no. 141). Höyük son olarak K. S. Girginer tarafından ziyaret edilmiştir (Girginer, - Oyman-Girginer - Erhan, 2006: 299).

Tezik Tepe

Fiziki konum: Kozan ilçe merkezinin batısında ve Anazarbos’un kuzeyindeki Güneri köyünün Tezik Mevkii’nde yer alır (Girginer, - Oyman-Girginer, - Erhan, 2006: 298 vd.). Yerleşim alanı (rakım: 236 m.), köyün yaklaşık olarak 500 m. kuzeyinden itibaren başlamaktadır. Yerleşim, aynı zamanda Turgutlu köyünün Kahveli mahallesinin ortalama 350 m. güneyinde yer almaktadır. Hellenistik, Roma ve Bizans dönemlerinde küçük ölçekli bir düz alan yerleşimidir.

Mekansal unsurlar: Yerleşim alanının kuzeyindeki sırta *in-situ* durumda yivsiz sütun tamburları tespit edilmiştir. Sütunların dizilişi, dikdörtgen planlı bir yapıya, olasılıkla tapınak veya *heroona* işaret etmektedir.

İlk kez 2004 yılında K. S. Girginer tarafından tespit edilmiştir (Girginer, - Oyman-Girginer - Erhan, 2006: 298 vd.).

Güneri köyünde ayrıca Tekdam Mevkii’nde Roma İmparatorluk Devri’ne ait nekropol alanında anakayaya oyulmuş mezar odaları bulunmaktadır (Sayar, 1998: 333-334).

Yarımhöyük

Fiziki konum: Ceyhan’ın 18 km. kuzeyinde kurulmuş olan Adapınar (Çerkez Karamezar) köyünün 1.7 km. kuzeybatısında, Ceyhan Nehri’nin hemen doğu kıyısında yer almaktadır (Girginer, 2007: 174). Höyük yaklaşık olarak 30 m. yükseklikte (tepe rakım: 47 m.) ve 50x100 m. boyutlarındadır (Girginer, age: 175).

Mekansal unsurlar: Adapınar köyünün tarım arazilerinin toplamı 12.075 dekadır. Höyüğün batı yarısı, daha çok kuzeybatı kısmı, nehir sularının aşındırması ve tarımsal faaliyetler nedeniyle yok olmuştur. Höyüğün kuzey kısmında bu tahribatlar nedeniyle 30 m.’lik bir kesit oluşmuştur.

Yarımhöyük’te, J. Garstang, J. Wachter ve M. V. Seton-Williams ile Adana Arkeoloji Müzesi müdürü A. R. Yalçın tarafından, 1936-38 yılları arasında sondaj kazıları yapılmıştır (Ünal - Girginer, 2007: 313). Ayrıca höyük ve yakın çevresinde incelemelerde bulunan, H. H. von der Osten (von der Osten, 1930: 43), J. Garstang (Garstang. age: 52 vd.; Garstang. 1937b: 89 vd.; Garstang. 1939: 137 vd.) gibi araştırmacılar, Hellenistik Dönem seramiklerinin varlığından raporlarında bahsetmemişlerdir. Ancak M. V. Seton-Williams (Seton-Williams, age: no. 1) höyükteki yapılanmanın, “Kalkolitik, OTÇ, Hitit, Hellenistik, Roma” dönemlerine ait olduğunu belirtmiştir. Son olarak 2005 yılında K. S. Girginer tarafından ziyaret edilmiş ve “Kalkolitik, M.Ö. II. binyıl” seramiklerinin varlığı bildirilmiştir (Girginer, age: 175).

Mercin-Boz Höyük

Fiziki konum: Ceyhan'ın 10 km. kuzeydoğusunda kurulmuş olan İncetarla (Mercin) köyünün güneybatısında ve Ceyhan Nehri'nin kuzeydoğusunda bulunmaktadır (Girginer, age: 178). Daha açık bir tarif ile D400 karayolu (Ceyhan-Kadirli eski karayolu) üzerinde ve hemen yolun kuzeyinde yer almaktadır. Höyük 40-50 m. yüksekliğinde ve 150x200 m. ölçülerinde (Girginer, ay), üzeri düz bir tepe görünümündedir. Mercin-Boz Höyük, Sultantepe, Sirkeli, Misis ve Bahçe (*Pylae Amanicae*, Αμανικαί Πύλαι) yönüne doğru ilerleyen Eskiçağ'daki yol ağının tam üzerinde konumlanmıştır.

Mekansal unsurlar: İncetarla (Mercin) köyünün tarım arazilerinin toplamı 20.724 dekadır. Höyüğün kuzey yamacı ve harman yeri olarak kullanılan etekleri, üzerindeki modern çiftlik evi tarafından; kuzeydoğu yamaç ve etekleri ise günümüzde devam etmekte olan tarımsal faaliyetler nedeniyle tahrip edilmektedir.

1936 yılında bilim dünyasına tanıtılan bu höyükte, J. Garstang'ın araştırmalarında (Garstang, 1937a: 55) ve 1965 yılında Adana Müzesi tarafından yapılan sondaj kazılarında (Altay, 1965: 7; Ünal, A. - Girginer, age: 312), Klasik ve Hellenistik dönemlere ait herhangi bir arkeolojik veriye rastlanmamıştır. Ancak M. V. Seton-Williams ise "Hitit-Roma dönemleri arasında kesintisiz iskan" önermektedir (Seton-Williams, age: no. 12). Höyük 2005 yılında K. S. Girginer tarafından incelenmiş ve "Kalkolitik, ETÇ, M.Ö. II. binyıl" seramiklerinin varlığı bildirilmiştir (Girginer, ay).

Ökkeş Höyük

Fiziki konum: Ceyhan'ın 22 km. kuzeydoğusunda kurulmuş olan Altıgöz (Altıgözbekirli) köyünün 990 m. kuzeybatısında, Ökkeş Aybar'ın tarlasında yer almaktadır (Girginer, age: 181).

Mekansal unsurlar: Altıgöz (Altıgözbekirli) köyünün tarım arazilerinin toplamı 13.276 dekadır. Tamamen düzlenmiş (rakım: 26 m.) olan yerleşim alanında, çok sayıda *kalypter* ve *stroter* parçaları bulunmaktadır.

2005 yılında K. S. Girginer tarafından literatüre kazandırılmış olup yerleşim alanından Hellenistik, Roma ve Bizans dönemlerine ait seramik buluntuları derlenmiştir.

Semerci Höyük

Fiziki konum: Ceyhan'ın 32 km. kuzeydoğusunda kurulmuş olan Birkent Beldesi'ndeki Eskikent (Türkşükrüye) mahallesinin 3 km. güneybatısında yer almaktadır (Girginer, age: 182).

Mekansal unsurlar: Beldenin tarım arazilerinin toplamı 22.000 dekadır. Ele geçen iki yazıta göre; M.S. 3. yüzyılda Anazarbos'un arazisinin güneydoğu yönündeki, bugünkü Eskikent mahallesine kadar yayıldığı anlaşılmıştır (Sayar - Siewert - Taeuber, age: 178). 2005 yılında ilk kez K. S. Girginer tarafından tespit edilen höyük, tamamen düzlenmiş ve yanından sulama kanalı geçmektedir. Ceyhan Nehri'ne ve eski yataklarına yakın bir konumdadır.

Alandan Hellenistik Dönem, yoğun olarak ise Roma ve Bizans dönemlerine ait seramik buluntular derlenmiştir (Girginer, ay).

Tatarlı Höyük (Tazılı Tepe)

Fiziki konum: Ceyhan'ın 33 km. kuzeydoğusundaki Tatarlı köyünün güney girişinde yer almaktadır (Girginer, age: 177; 2007 yılında Yrd. Doç. Dr. K. S. Girginer tarafından bilimsel kazılara başlanmıştır. Tatarlı Höyük (Tazılı Tepe), ilçeyi tanıtan turistik kataloglarda “*Tatarlı Mesire Yeri* veya *Tatarlı Çamlığı*” olarak tanımlanmaktadır. Ayrıntılıca bkz. Girginer - Özdemir, 2007-2008: 13 vd.). Höyük, Tatarlı Köyü'nün içinde, köyün güney-güneybatısında ortalama 37 m. yüksekliğindedir. 300x200 m. boyutlarıyla oldukça büyük bir yerleşim birimidir (Girginer, ay).

Mekansal unsurlar: Tatarlı köyünün tarım arazilerinin toplamı 11.730 dekadır. Höyüğün ilk sakinleri, bazalt formasyonlu (mağma kaynaklı / *plütonien*) anakayanın üzerine, topografyanın elverdiği oranda yerleşmiş olmalıdır.

Tatarlı Höyük Roma İmparatorluk Devri'nde, en yakın antik kent olan ve hemen doğusunda yer alan Kadirli-Kastabala'nın periferisine; Bizans Devri'nde ise Anazarbos'un arazisine dahil olmalıdır.

1951 yılında M. V. Seton-Williams'ın höyük üzerinde ve yakın çevresinde gerçekleştirdiği yüzey taramalarında; “Neolitik, Kalkolitik (Tell Halaf), GTÇ, Assur, Hellenistik ve Bizans” dönemlerinin varlığı saptanmıştır (Seton-Williams, age: 128-129, 170, no. 39). 1991 yılında M. H. Sayar, Ceyhan Tatarlı köyünde bir su kaynağı ve çevresindeki yapı kalıntılarından bahsetmiştir (Sayar - Siewert - Taeuber, age: 179). Höyük son olarak 2005 yılında K. S. Girginer tarafından ziyaret edilmiş ve “Kalkolitik, ETÇ, M.Ö. II. binyıl ve Roma-Bizans” dönemlerine ait seramiklerin varlığı belirtilmiştir (Girginer, ay).

Kamışlı Yerleşmesi

Fiziki konum: Ceyhan'ın 31 km. kuzeydoğusunda kurulmuş olan Ceyhanbekirli (Kayıkçılı) köyünde, Kösreli-Ceyhanbekirli karayolunun hemen doğusunda yer almaktadır (Girginer, (baskıda): passim.).

Mekansal unsurlar: Tarımsal faaliyetler nedeniyle tamamen (rakım: 11 m.) düzlenmiştir. 2006 yılında K. S. Girginer tarafından tespit edilmiş olup alandan ele geçen seramik buluntular Hellenistik ve Roma dönemlerine aittir (Girginer, age: passim.).

Ekinyazı Höyük

Fiziki konum: Ceyhan'ın 23 km. kuzeyinde kurulmuş olan Ekinyazı (Sıddıkiye) köyünde yer alır (Girginer, (baskıda): passim.).

Mekansal unsurlar: Ekinyazı (Sıddıkiye) köyünün tarım arazilerinin toplamı 7.536 dekadır. Köy yolu tarafından ikiye bölünen ve ilk kez 2006 yılında K. S. Girginer tarafından tespit edilen höyükten ele geçen seramik buluntuları Hellenistik ve Roma dönemlerine aittir (Girginer, age: passim.).

Yukarı Ova'nın Hellenistik Dönem Kalıp Yapımı Kabartmalı Kaseleri

Yukarı Ova'nın Hellenistik Dönem kalıp yapımı kabartmalı kaselerinin incelenmesinden önce, Yukarı Ova kaseleriyle doğrudan ilişkili olan diğer grupların yayılım alanı, atölye bölgeleri ve üretimlerinin karakteristik özelliklerine özet olarak değinmek gerekmektedir.

Yayılım alanı göz önünde bulundurulduğunda; metal işlere göre daha ucuz olan ve kolayca temin edilebilen pişmiş topraktan yapılmış kalıp yapımı kaseler, halk arasında moda olarak yayılmış olup Hellas'ın sınırlarının dışına taşmıştır (Harita 3; Rotroff, 1982: 10). Doğudan batıya, Orta Asya ve Afganistan'dan Kuzey Afrika ile İspanya kıyılarına kadar tüm Akdeniz ve Karadeniz Dünyası'nda, kısa zamanda taklit edilen bir kap formu olmuştur (Courby, 1922: 327, 367-368, 396, 414: özel koleksiyonlara ait kaseler için bkz. Hausmann, 1959: 138-140; Batı Akdeniz kenlerinden ve Ege adalarından ele geçen kaseler için bkz. Laumonier, A. 1978: 4-12; Tölle-Kastenbein - Felsch - Jantzen, 1974: 156-158; Orta Asya'daki kenlerden ele geçen kaseler için bkz. Gardin, 1990: 187 vd.; İtalya kentlerinden ele geçen kaseler için bkz. Morel, 1990: 161 vd.; İran ve Mezopotamya'daki kenlerden ele geçen kaseler için bkz. Hannestad, 1990: 180-182; Rusya ve Karadeniz kentlerinden ele geçen kaseler için bkz. Bouzek, 1990: 106-121.; Rotroff, ay). Anadolu, Atina kökenli bu kaseleri Korinth ve Sparta'dan sonra üretmeye başlayan öncü merkezler arasındadır. Anadolu'daki çeşitli kentlerden ele geçen örneklerin uzun yıllar boyunca üretim merkezinin Delos olduğu düşünülmüştür. Ancak daha sonraki araştırmalar sayesinde, atölyelerin Batı Anadolu'da bulunduğu ve Delos kökenli olarak değerlendirilen kapların ise İonia atölyelerinde üretilerek, ticari potansiyeli olan Delos adasından ihraç edildiği ortaya çıkmıştır (Anderson-Stojanović, 1992: 30). G. Seiterle'nin 1980 yılında bulduğu kase kalıplarından bir bölümünün Ephesos'da üretildiği anlaşılmıştır (Kossatz, 1990: 134).

Atölye bölgeleri ve üretimlerinin karakteristik özellikleri bakımından, M.Ö. 3. yüzyıldan itibaren üretilmeye başlanan, Anadolu kökenli kabartmalı kaseler (olasılıkla Pergamon ve Antiochia'da -M.Ö. 3.-1. yy.- üretim, diğer kentlere göre daha erken başlamıştır), boyut ve form özellikleriyle Atina yapımlarından farklıdır. Daha küçük ölçekte ve dar iç hacimle üretilen Anadolu üretimi kaseler, ithal Atina kaselerinden kolaylıkla ayrılabilirler. İonia atölyelerinde üretilen kaseler Atina yapımlarının tersine, basık-sığ, sağlam duruşlu ve düzleştirilmiş kaidelidir. Anadolu'nun en önemli üretim bölgesi olan İonia'da, topluca Ephesos-İon atölyeleri olarak adlandırılan birçok atölye bulunmaktadır. Apollonios, Menemakhos, Philon, Hera(ios), Bastonlu veya Asalı Komedyen (Le Comique à la Canne), Güzel Medusalar (Belles Meduses), monogramist ve Kopyacı (Plagiaire) önemli İon atölyeleridir. Ephesos'taki en erken buluntular M.Ö. 3. yüzyılın son çeyreğine aittirler (Mitsopoulos-Leon, age: 13-67). Labraunda'da M.Ö. 2. yüzyılın 2. yarısında üretim başlamış olup M.Ö. 1. yüzyıla kadar kesintisiz sürmüştür (Hellström, 1965: 21). Pergamon'daki en erken parçalar Asklepion'un 8. yapı katından ele geçmiş olup M.Ö. 3. yüzyılın son çeyreğine, daha çok M.Ö. 200 civarına aittirler (Ziegenaus - De Luca, 1968: 123-125, no. 158, lev. 43; 125-127, 130-131, no. 192-200, lev. 45). Tarsus-Gözlükule'deki en erken parçaların, M.Ö. geç 3.-erken 2. yüzyıla tarihlenen

tabakalardan gelmiş olmasının yanı sıra çoğunluğu M.Ö. 2. yüzyıla aittir (Jones, 1950: 163).

Atina'nın önemli atölyelerinin yapımları, genellikle kareye yakın yarı küresel ve parabolik formlara sahip olup ağız kenarları düzgün ve dışa dönüktür (Thompson, 1934: 454; Rotroff, age: 14). Atina'da görülen yaygın form, ağız kenarına doğru eğimli olarak açılan derin gövdeli, dar dipli ve zemine sadece küçük madalyonun rozetiyle oturmaktadır. Atina formları zarif profillerine rağmen dengesiz ve yeterince sağlam duruşlu olmadıkları için birer içki kabı olarak kullanıma uygun değildirler. Atina'da standart, ideal duruma gelen bu form, M.Ö. 2. yüzyılın ortasında uzun *petalli* kaselerin ortaya çıkmasıyla birlikte değişmiş ve bir Anadolu etkisi olarak daha basık, daha düz dipli kaseler üretmeye başlanmıştır. Atina üretimlerinin diğer bölgelere göre firnis kalitesi de yüksektir. Firnis rengi ise siyah ve daha çok koyu kahverengi renginin tonlarındadır. Birkaç özel üretim kasede ise oksitli gümüş rengine yakın parlak siyahımsı renkte firnis kullanılmıştır. Böylece gümüş orijinallerine öykünen kaseler üretilirken geleneksel siyah firnisten de vazgeçilmemiştir. Atina'da kalıp yapımı kaselerin üretiminin ilerleyen evrelerinde koyu kahverengi renkteki firnis, kaselerin hamur rengine doğru bir renk değişimiyle kırmızının çeşitli tonlarına dönüşmüştür. Ancak diğer taraftan, siyah firnisli kaselerin üretimine de devam dilmiş olup baskın grup kırmızı firnisli olanlardır.

Delos kaseleri genellikle içe dönük dudaklı, sığ yarı küresel ve nadiren neredeyse küreye yakın formlara sahiptir (Courby, 1922: 368; Laumonier, age: 2-3). Delos'taki en erken parçalar yaklaşık olarak M.Ö. 3. yüzyılın sonlarına tarihlendirilmiştir.

- Delos Tipi 1: *Calyxi* yaprak motifleriyle bezeli olanlar, M.Ö. 2. yüzyılın 2. yarısı-M.Ö. 1. yüzyılın ilk yarısı.

- Delos Tipi 2: Birbiri üzerine bindirmeli küçük yapraklar, M.Ö. 3. yüzyılın 2. yarısı.

- Delos Tipi 3: Yumru-benek bezekliler, "*pine-cone*" kaseleri bunların asılları olarak sunulur.

- Delos Tipi 4: Uzun taç yapraklı kaseler, M.Ö. 2. yüzyılın ortaları.

- Makedonya Kalkanı Tipi: İç içe yarım daire desenli kaseler, M.Ö. 2. yüzyılın 2. yarısı.

- Ağ/file Motifli Tip: M.Ö. 2. yüzyılın ortaları.

Kıbrıs kaselerinin madalyon kısımları çok düzdür ve dudak belirgin bir şekilde dışarıya dönüktür (Siebert, 1980: res. 2, lev. 1).

İtalya'daki kentlerde üretilmiş kaselerin dip kısımları tamamen yuvarlak, dudaktan omuza geçiş yüksek tutulmuştur (Jones, 1958: 21 vd.; Siebert, age: res. 6, lev. 1).

Amphissa'nın kaselerinde görülen, sığ gövdeden dudağa doğru içe keskin bir hatla dönen özgün profil, yerel atölyelerde yaratılmıştır (Siebert, age: res. 5, lev. 1).

Korinth yapımları dışa dönük dudaklı ve derin kaseler grubuna aittirler (Weinberg, 1949: lev. 13-15; Edwards, 1981: lev. 41-48). Korinth ve Argos'da bu tür kaselerin üretimi M.Ö. 3. yüzyılın son çeyreğinde başlamıştır.

Sıra Sayı	Ekol	ÇÜ Yüze Araştırması No	Hamur Rengi	Firnis Rengi/İç Yüz	Firnis Rengi/Dış Yüz
1	Bitkisel Dekorlu %63.64	ÖKH 05 2/1 61	7.5YR 8/8	2.5YR 3/4	2.5YR 3/4
2		CKH 06 1/1 45	10R 4/8	10R 4/6	2.5YR 4/8
3		TT 04 1/1 1	5YR 6/6	2.5YR 4/8	2.5YR 4/8
4		TH 04 1/2 9	5YR 6/8	5YR 4/8	5YR 3/6
5		TTH 05 3/2 10	5YR 6/8	2.5YR 5/8	2.5YR 5/8
6		MBH 05 1/2 14	10YR 8/6	10YR 2/3	5YR 2/4
7		EEH 06 1/1 25	10YR 7/2	2.5YR 4/3	2.5YR 4/3
8	Figürlü %18.18	TTH 05 1/1 38	10YR 8/6	5YR 3/4	5YR 3/4
9		YRH 05 1/1 2	10YR 7/6	5YR 3/6	5YR 3/6
10	Uzun Petalli %18.18	ÖKH 05 2/1 43	5YR 6/6	2.5YR 5/8	2.5YR 5/8
11		SH 05 1/1 9	7.5YR 8/8	2.5YR 5/8	2.5YR 5/8

Hamur Rengi	Adet	Yüzdilik Dilim	Firnis Rengi/İç Yüz	Adet	Yüzdelik Dilim	Firnis Rengi/Dış Yüz	Adet	Yüzdelik Dilim
5YR 6/6	2	%20	2.5YR 5/8	3	%27.28	2.5YR 5/8	3	%27,32
5YR 6/8	2	%20	2.5YR 4/8	1	%9.09	2.5YR 4/8	2	%18.18
10YR 8/6	2	%20	2.5YR 3/4	1	%9.09	2.5YR 4/3	1	%9.08
7.5YR 8/8	1	%10	2.5YR 4/3	1	%9.09	2.5YR 3/4	1	%9.08
10YR 7/2	1	%10	5YR 4/8	1	%9.09	5YR 3/6	2	%18.18
10YR 7/6	1	%10	5YR 3/4	1	%9.09	5YR 2/4	1	%9.08
10R 4/8	1	%10	5YR 3/6	1	%9.09	5YR 3/4	1	%9.08
			10YR 2/3	1	%9.09			
			10R 4/6	1	%9.09			

Yukarı Ova'nın Hellenistik Dönem Kalıp Yapımı Kabartmalı Kaselerinin Form, Ölçü ve Teknik Özellikleri

Kalıp yapımı kabartmalı kaselerde Attika, Delos ve Kıbrıs yapımları olarak, Akdeniz Dünyası'nda oldukça geniş alanlara yayılmış üç form grubu bulunmaktadır. Attika kökenli kaseler, dışa dönük dudaklı ve derin gövdelidirler (Thompson, age: 454; Rotroff, age: 14). Güney İonia atölyelerinin ürünü olan Delos tipi ise içe dönük dudaklı ve basık-sığ gövdelidir (Courby, age: 368; Thompson, age: 454; Laumonier, ay). Kıbrıs kaselerinin madalyon kısımları çok düzdür ve dudak belirgin bir şekilde dışarıya dönüktür (Siebert, age: res. 2, lev. 1). Kuzey İonia, Aiolia ve Mysia (Pergamon, Kyme, Myrina ve Daskyleion -köklü bir çömlekçilik geleneği olan Daskyleion kazılarında, şimdilik Hellenistik Dönem'e ait herhangi bir seramik atölyesi veya kabartmalı kase kalıp parçası bulunamamış olmasına rağmen, kentte ele geçen kaselerin birçoğunun eşsiz dekorasyon üslubu dikkate alındığında, Daskyleion'da Hellenistik Dönem kalıp yapımı kabartmalı kaseleri üretilmiş olmalıdır. Olası atölye grupları ise Hisar Tepe'nin güneyinden ve batısından akan Karadere boylarında, derenin iki yakasında aranmalıdır-) kentlerinde üretilen kaseler ise daha farklı form özellikleri gösterirler (Thompson, ay; Bouzek, age: 65; Dereboylu, 1994: 27-28; Dereboylu, 2003: 55 vd.).

Yukarı Ova yüzey araştırmalarından elde edilen kalıp yapımı kabartmalı kase örnekleri içerisinde sağlam, tam bir örnek bulunmamaktadır. Kaseler küçük gövde parçaları halinde korundukları için, form standardizasyonu (oranlar, yükseklik ve ağız çapının genel, ortak özellikleri) ve hangi atölye bölgesine ait oldukları hakkında kesin bir sonuca varılamamaktadır. Ancak Tatarlı Höyük'ten ele geçen ve burada kat. no. 8, şek. 3b ile tanıtilen profilli tek örnek, ağız kenarının yapısıyla ve hamur bileşimindeki beyaz mika katkısıyla Kıbrıs yapımlarına benzemekte olup olasılıkla Kıbrıs'tan ithal olmalıdır. Alt bordür kısmına kadar korunmuş olan kase, 13.1 cm.'lik ağız çapıyla genel yapı itibarıyla basık-sığ bir görünüm arz etmektedir. Ayrıca Anadolu üretimi kaselerde, 13-13.8 cm. arasında değişen ağız çapları genel ölçü özelliği olarak yaygın bir şekilde kullanılmıştır. Dışa dönük dudağın, yumuşak bir "S" profili veren gövdeyle birleştiği kısımda cidar kalındır. Gövdenin dudak altında kalın cidarlı olması, metal işlerde görülen bir form özelliğidir. Ancak burada, kalıp yapımı kabartmalı kaselerin form özelliklerinin tarihleyici kriterde olmadıkları ve kronolojik değerler taşımadıklarının altı çizilmelidir.

Yukarı Ova kaselerinin bordür, madalyon ve *calyx* bölümlerini detaylandırmak için kullanılan *girlandlar*, palmye, eğrelti otu ve *akanthus* (kenger) yaprakları, palmet ve lotos mitifleri, İon kymationu, inci-boncuk dizisi ve çiçek rozetler gibi süsleyici örgeler, kase kalıpları üzerine damgalar yardımıyla işlenmiştir. İsis tacı motifini çevreleyen ve uçları volütlü sonlanan çemberlerin kabartma çizgileri el yordamıyla çizilmişlerdir.

Yukarı Ova'nın Hellenistik Dönem Kalıp Yapımı Kabartmalı Kaselerinin Hamur Bileşimi ve Firnis Özellikleri

Kabartmalı kaseler kil ve firnis özellikleri bakımından yapısal çeşitlilik gösterirler (bkz. Tablo 1-2). Bu çeşitlilik sadece, bir atölye bölgesinden diğerine değil, aynı kentin farklı atölyelerinin ürünlerinde de kendini gösterebilmektedir. Bu nedenle

bezeme örgeleri değerlendirilmeden sadece kil ve firnisin salt özellikleri göz önünde bulundurularak bir eser grubunu, tek bir atölye bölgesine mal etmek doğru bir yaklaşım tarzı değildir. Bu inceleme kapsamında değerlendirilen eserlerin üretim yeri konusunda ve analogi kuruluşlarında, bu temel ilke benimsenmiştir.

Katalog bölümünde ayrıntılı tanımları yapılmış ve parçalar halinde korunmuş olan kabartmalı kaselerin tümü az miktarda mika katkıdır. Katkı maddesi olarak kalker kullanımı ise %80 oranındadır. Kaselerin hamur bileşiminde, mika ve kalkerden başka hiçbir inorganik madde tespit edilmemiştir. İncelenen kaseler hamur, firnis, form ve bezeme özellikleri açısından çeşitlilik gösteren, uygun bir gruptur. Kaselerin geneli turuncunun çeşitli renk tonlarında, sert dokulu hamur yapısına sahiptir. %20'lik oranıyla en büyük bölümü, turuncu renkli hamur yapısına sahip olan kaseler oluşturur. Arkasından bu grubu, %10'luk dilimlerle sarımsı turuncu, sarımsı kahverengi ve kırmızı renkli hamurlu kaseler izlemektedir.

Kaselerin iç ve dış yüzeyi mat ve ince yapılı bir firnisle kaplanmışlardır. Birkaç gövde parçasının dış yüzünde firnis kavlaması ve dökülmesi söz konusudur. Sadece M.Ö. geç 1. yüzyıla tarihlenen ve burada kat. no. 7, şek. 3a ile tanıtılan tek bir kase üzerinde, Doğu Terra Sigillata A Grubu kaplarının firnisini andıran kalın, kırmızı firnis uygulaması görülmektedir. Kaselerde yaygın olarak iç ve dış yüzde aynı renk firnis - %72.73 oranıyla- kullanılmışken nadiren -%27.27 oranıyla- farklı renk firnis uygulamasına gidilmiştir. Kaselerin genelinde dış yüz, daha çok kahverengi ve kırmızımsı kahverengi renkte firnislenmiştir. İç yüzde ise kahverengi -% 72.73 oranıyla- baskın olan firnis rengi olup kahverengimsi siyah, kırmızımsı kahverengi ve kırmızı firnisli kaplar birer adet örnekle -% 27.27 toplam oranıyla- temsil edilmektedir.

Bitkisel Dekorlu Kaseler

Kalıp yapımı kaselerin erken gruplarından olan, bitkisel dekorlu kaselere ait 1 adet madalyon parçası ve 6 adet gövde parçası olmak üzere toplam 7 adet örnek bulunmaktadır (F. Courby'in "Bitkisel dekorlu kase" nitelendirmesi ve bu grubun Hellenistik Dönem kalıp yapımı kabartmalı kase grupları içerisindeki yeri hakkında bkz. Courby, age: 334; Thompson, age: 455; Edwards, 1956: 85; Edwards, 1975: 156; Rotroff, age: 18).

Bitkisel dekorlu kaselerin Anadolu merkezlerinde ve Hellas'ta en erken hangi tarihte üretilmeye başladıkları konusunda bir görüş birliği yoktur. Batı Anadolu kentlerinden gelen grubun en erken örnekleri, farklı zamanlarda üretilmişlerdir. Grubun öncü yapımları, Kyme ve Ephesos'ta M.Ö. 200 civarına, Metropolis'te M.Ö. 3. yüzyılın 2. çeyreğine, Pergamon'da M.Ö. 2. yüzyılın 2. çeyreğine, Labraunda'da ise M.Ö. 2. yüzyılın 2. yarısına tarihlendirilen kontekstlerden ele geçmiştir (Hellström, age: 21, lev. 9-10; Ziegenaus - De Luca, age: lev. 50, 294 a; Bouzek - Jansova, 1974: 36-38; Mitsopoulos-Leon, age: 67-68, lev. 76-79; Gürler, 1994: 45; Gürler, 2003: 9 vd.). Grubun geç örneklerinin tarihi için ise Kyme'de kesin bir tarih verilmezken, Metropolis'te M.Ö. 1. yüzyıl, Labraunda'da M.Ö. 200-150 yılları arasındaki dönem, kontekst buluntular yardımıyla saptanmıştır.

Anadolu dışındaki merkezlerde üretilen bitkisel dekorlu kaseler hakkında, kalıp yapımı kabartmalı kaselerin ilk üretildikleri yer olan Atina'nın Agora buluntuları için H. A. Thompson M.Ö. 3. yüzyılın ilk çeyreğinin sonları; S. I. Rotroff ise M.Ö. 3. yüzyılın

son çeyreği tarihlerini önermişlerdir (Thompson, age: 315, 328; Rotroff, age: 18). G. R. Edwards ise Korinth kaselerinin en erken örneklerini M.Ö. 250 civarına tarihlendirmiştir (Edwards, 1975: 156).

Adana Yukarı Ova merkezlerinden ele geçen ve bu tipe giren 7 adet kalıp yapımı kasede yaygın olan dekorasyon, Delos örneklerinin genelinde İonia atölyelerinin özelliği olarak saptanmış olan, *calyx* üzerinde bitkisel motiflerin oluşturduğu yatay friz uygulamasıdır. Gövdedeki frizler halinde bölümlenmeler Atina üretimi kaselerde görülmez. Burada kat. no. 2, şek. 1b ile tanımlanan tekil bir parçanın madalyon bölümünde ise çiçek rozet bulunmaktadır. Bitkisel dekorlu kaselerde alt gruplar, *calyx* frizinin bezenmesi için tercih edilmiş olan süslemelerin türüne göre yapılmaktadır. Ancak burada kataloglanan parçaların sınırlı sayıda olmaları ve küçük parçalar halinde korunmaları nedeniyle, alt gruplara ayırarak sınıflandırma denemeleri yapabilmek mümkün değildir.

Tatarlı Höyük'ten ele geçen ve kat. no. 5, şek. 2b'de tanımlanan gövde parçası, F. Courby ve A. Laumonier tarafından ayrıntılı bir şekilde araştırılan, Pergamon etkili Efes-İon atölyelerine atfedilen kaseler grubuna ait olmalıdır (Courby, 1922: passim.; Laumonier, 1978: passim.). Bu arkeolojik verinin sahaya yönelik yorumu ise kat. no. 8, şek. 3b'de tanımlanan parçanın da gösterdiği gibi, Ceyhan-Tatarlı Höyük'ün Kıbrıs başta olmak üzere Akdeniz ve Ege Dünyası'yla doğrudan veya dolaylı olarak ticari ilişkiler kurmuş olduğu yönündedir.

J. Bouzek, *calyx*inde uçları kıvrık stilize *akanthus* yaprakları bulunan iki renkli, basık kaseleri Ephesos atölyelerine atfetmektedir (Bouzek, 1990: 75). Ephesos'un Apollonios Atölyesi'yle ilintili Metropolis'te de bu türden kaseler bulunmaktadır (Gürler, 1994: 46, çiz. 18, lev. 9-10). Ayrıca fiyonklu girland motifi Pergamon atölyeleriyle ilişkili olmakla birlikte, Batı Anadolu'nun diğer atölyelerinde üretilen kaselerde de sıklıkla kullanılmıştır (Ziegenaus - De Luca, age: no. 192, lev. 45; Anlağan, 2000: 18-19). Böylesi klişe bezekler taşıyan 2 adet parça, kat. no. 4, şek. 2a; kat. no. 7, şek. 3a ile tanımlanmış olup aynı grup içerisinde değerlendirilmelidir. Kat. no. 7, şek. 3a eskimiş bir kalıptan çıkmış bir örnektir.

Kaselerin *calyx* bölümlerindeki alternatif palmye ve palmet frizleri, Tarsus-Gözlükule, Antiochia ve Samaria üretimlerinde M.Ö. 3.-2. yüzyıllar arasında yaygın bir dekorasyondur (Waagé, 1948: res. 9:28, 35, 51; Jones, age: no. 151, 129; Crowfoot - Kenyon, 1957: no. 3, res. 63). Benzer özellikler gösteren 4 adet parça, burada kat. no. 1, şek. 1a; kat. no. 2, şek. 1b; kat. no. 3, şek. 1c; kat. no. 6, şek. 2c ile tanımlanmış olup söz konusu Doğu Akdeniz merkezlerindeki kentlerin üretimleriyle aynı tarihten olmalıdırlar. Kat. no. 3, şek. 1c eskimiş bir kalıptan çıkmış bir örnektir.

Bitkisel dekorlu kalıp yapımı kaselerde sarımsı-turuncu renkli hamur yaygındır. Kiremit rengi hamura tek örnekte rastlanmıştır. Tüm örneklerin hamuru mika katkılıdır. Parçaların tümü iç ve dış yüzlerinde, kahverenginin kiremit rengi tonlarında firnislenmişlerdir.

Figürlü Kaseler

Üzerlerinde genellikle, gerçekçi üslupta verilmiş figüratif kompozisyonlar bulunduran figürlü kaselerin yapımına, bitkisel dekorlu kaseler, küçük yaprak dekorlu kaseler ve çam kozalağı taklidi kaseler ile birlikte başlanmıştır (Thompson, age: 456;

Edwards, 1956: 85, 91; Edwards, 1975: 152, 163-171; Rotroff, age: 16, 19). Atina Agorası buluntuları arasındaki bu üç ayrı tür dekorasyona sahip kase örnekleri, birlikte incelenerek M.Ö. 3. yüzyılın son çeyreği ile M.Ö. 2. yüzyılın ilk çeyreği arasındaki zaman dilimine verilmişlerdir (Rotroff, age: 15). Figürlü kaseler, M.Ö. 150 civarında uzun *petalli* kaselerin moda olmasına kadar geçen zaman diliminde, yoğun bir şekilde üretilmişlerdir. Korinth'in M.Ö. 146 yılı tahrip tabakaları içerisinde yoğun bir şekilde ele geçmişlerdir (Edwards, age: 152). M.Ö. 2. yüzyılın 2. yarısında figürlü kaselerin yapımı azalarak devam etmekle birlikte, yüzyılın sonlarına doğru bütün atölye bölgelerinde, üretim tamamen kesilmiştir. Figürlü kaseler, üzerlerindeki konulu anlatımlar nedeniyle, kalıp yapımı kabartmalı kase grupları arasındaki en beğenilen, pahalı ve prestijli kümeyi temsil ederler.

Yukarı Ova'dan ele geçen 2 adet figürlü kasede bezeme örgelerinin yerleştiriliş tarzı ve kompozisyon ortaktır. Figürlü dekorasyon kaselerin *calyx* bölümlerinin hemen üzerindeki bordür kısımlarında bulunmaktadır. İki örneğin kompozisyonları arasındaki diğer bir ortak özellik ise üst ve alt olarak çift nervür uygulamasıdır. İki örneğin bordür bölümlerinde tercih edilen bezeme örgeleri; İon kymationu, inci-boncuk dizisi ve diagonallerle bölünmüş karelerin etrafında ilerleyen *meandr* motifleri gibi soyut-geometrik motiflerdir ve bunlar damga ile basılmışlardır. Pergamon buluntuları içerisindeki bu tür kaseler üzerinde görülen temel bezemeci üslup, istisnasız olarak, hayvan ve insan figürlerini daima bir bitki dekorunun içerisinde göstermiştir (Radt, 2002: 284).

Kat. no. 8, şek. 3b ile tanımlanan ağız-gövde parçası en erken örnektir. İon kymationu ile bezenmiş üst bordür, üstten ve alttan birer kabartma çizgi ile sınırlandırılmıştır. Alt bordürde ise yeterince korunmadığı için tanımlanamayan bir figür bulunmaktadır. Bu parça ustaca işlenmiş detaylara ve iyi bir işçiliğe sahiptir.

Kat. no. 9, şek. 3c ile tanımlanan ve grubunun ilk örneğine göre daha geç bir tarihten olan gövde parçası, aşınmış eski bir kalıptan çıkmıştır. Üstten ve alttan iki yivle sınırlandırılmış iki bölümlü üst bordür kısmında *astragal* ve diagonallerle bölünmüş karelerin etrafında ilerleyen *meandr* bulunmaktadır. Alt bordürde ise yeterince korunmadığı için tanımlanamayan bir figür yer alır.

Kalıp yapımı figürlü kaselerde, sarımsı-turuncu renkli hamur üzerinde kırmızımsı-kahverengi firnis uygulaması görülmektedir. Tüm örneklerin hamuru istisnasız, mika katkılıdır.

Uzun Petalli Kaseler

“Uzun taç yapraklı kaseler” olarak da adlandırılan bu grup (Thompson, ay; Edwards, age: 176; Rotroff, age: 34), ağ/file motifli kaseler ile birlikte, birçok merkezde erken tabakalarda ele geçmişlerdir. Uzun *petalli* kaseler, M.Ö. 2. yüzyılın 2. çeyreğinde Atina'da, M.Ö. 175/150-146 yılları arasında ise Korinth'te kullanımdadırlar (Thompson, age: 458; Schwabacher, 1941: 219; Edwards, 1975: 176; Edwards, 1981: 191; Rotroff, age: 35-36, 112). Eretria (Metzger, 1969: 63-64, no. 13, 15, 17, 20, lev. 41), Aigeira (Trummer, 1990: 313, no. 9-10, lev. 1), Aigina ve Delos (Laumonier, age: no. 8834, lev. 58, no. 4579, lev. 59, no. 4760, lev. 95, no. 4845, 4996, lev. 69, no. 4366, 4432, 4436, lev. 42, no. 4962, lev. 58, no. 4358, lev. 79) başta olmak üzere tüm atölye bölgelerinde en popüler oldukları dönem ise M.Ö. 1. yüzyılın başlarıdır (Kraus, 1951: 9, lev. 2).

Uzun taç yapraklı kaseler ilk olarak ortaya çıktıkları dönemin ardından, 5-10 yıl gecikmeli olarak Anadolu atölye bölgelerinde de üretilmeye başlanmışlardır. Miletos (Kossatz, 1990: lev. 29, no. M459, M183, M277, lev. 32, no. M62, M636, lev. 33, no. M52, M298), Pergamon (Ziegenaus, - De Luca, age: lev. 54, no. 342, 344, lev. 57, 410, lev. 59, 435; Pinkwart - Stammnitz, 1984: lev. 26 K 72, K 73, K 75), Tarsus-Gözlükule (Jones, age: res. 130:A, 163-164), Labraunda (Hellström, age: lev. 11, no. 142, 145, 146, 148, 151), Kyme (Bouzek - Jansova, age: lev. 12, no. 91A), Antiochia (Waagé, age: res. 14, no. 19-24) bu tür kaseleri üretmiş olup daha çok İonia Bölgesi atölyeleriyle ilişkili olan Karadeniz Bölgesi kentleri (Bouzek, 1990: 61, no. 2, 7, res. 5, 18, lev. 12-13, 21-22, 24) ise M.Ö. 2. yüzyılın 2. yarısında, üretime katılmış ve daha çok kaseleri ithal etme yoluna gitmiştir.

Bu tür kaselerde madalyondan bordür alanına kadar olan alt-gövde bölümü, blok halinde yuvarlak veya sivri uçlu taç yapraklarıyla çevrelenmiştir. Grubun kendi içerisindeki bezeksel alt grupları sınırlıdır. Taç yaprakları arasında benek dizileri olanlar ve olmayanlar, taç yapraklarının uçları sivriltilmiş ve yuvarlatılmış bir şekilde sonlananlar olarak, son derece basit bezeksel ayrımlara gidilebilir (Thompson, age: 456-457).

Uzun taç yapraklı kaselerde ana motifin kökeni ve gelişimi hakkında farklı görüşler mevcuttur. Delos'tan gelen kaseler üzerinde çalışan F. Courby ve onu destekleyen W. Schwabacher, söz konusu bezeme şemasının, M.Ö. 4. yüzyılın 2. yarısında popüler olan kraterler ve amphoralar üzerindeki yivleri taklit ederek ortaya konduğunu belirtmiştir (Courby, age: 332, 386, no. 3, res. 80; Schwabacher, age: 219). Ancak bu tür kaselerin ilk olarak ortaya çıktıkları dönem olan M.Ö. 2. yüzyılın ortaları ile F. Courby'in sözünü ettiği tarih arasında, etkileşim için oldukça uzun bir dönem bulunmaktadır. Ayrıca M.Ö. 4. yüzyılın 2. yarısına ait kraterler ve amphoralar gibi büyük boyutlu kaplar, metal taklidi oldukları için dekorasyon şemaları soyut-geometrik ve mekaniktir. Oysa ki lotos *petallerine* benzeme amacını güden, madeni prototiplerinden türetilen uzun taç yapraklı kaselerde bezemeler somut ve bitkisel kökenlidir. S. I. Rotroff, Hellenistik Dönem'in madeni vazolarını süsleyen ve tıpkı Arkaik ve Klasik dönemlerin ışın/şua motifi gibi bir kullanım alanına sahip olan uzun lotos *petallerinin* bu tür kaselere örnek olmuş olabileceğini savunur. Dahası S. I. Rotroff, kaselerin bir Atina buluşu olup olmadığı konusunda kesin bir şekilde taraf olmadığı gibi, A. U. Kossatz'ın da desteklediği ifadesiyle; kronoloji problemlerinin çözümünün beklenmesi gerektiği görüşündedir (Retroff, age: 34-36; Kossatz, age: 2). Ayrıca uzun *petalli* kaselerde kullanılan ve bir şablondan çıkmışçasına birbirinin devamı olan ana motifin, dolayısıyla da formun üzerlerinde atölye imzasının veya monogramının olmadığı durumlarda, kaselerin ait oldukları atölyeleri saptamak genellikle mümkün olmamaktadır. Kalıp yapımı kabartmalı kaselerin üzerine atölye imzası iliştiirmek, M.Ö. 2. yüzyılda yaygınlaşmış bir uygulamadır. Böylece imzalı olanlarla imzasız olanların stil özelliklerini karşılaştırarak tarihlendirme önerilerinde ve atölye ithaflarında bulunabilmek mümkün olmaktadır.

Yukarı Ova'dan ele geçen ve M.Ö. 2. yüzyıla ait yerel üretimler olduğu düşünülen, 2 adet patalli kase gövde parçasının hamurlarının yapısal özellikleri de benzerlik göstermektedir. Örneklerin hamurları sert dokulu ve mika katkılı olup ince cidarlıdır. İki parçanın da madalyon bölümleri korunmadığı için, relatif tarihlendirmede yardımcı bir unsur olarak göz önünde bulundurulması gereken

petallerin madalyon ile birleşme şekilleri hakkında, herhangi bir bilgiye sahip değiliz. Kat. no. 10, şek. 4a ile tanıtılan örnekte *petaller* gövdeye eşit aralıklarla oranlı bir şekilde dağıtılmışlardır. Ancak *petallerin* silik, zayıf işçiliği ile seyrek olarak dağıtımı, geç dönem Pergamon veya Kalıplı Pergamen Kaseleri'nde görülen karakteristik özelliklerdir (Ziegenaus - De Luca, age: no. 401, lev. 57 (*Bauphase 13*)). G. R. Edwards, Korinth uzun *petalli* kaseleri üzerinde görülen ortası düz, kenarları kabartmalı olarak verilmiş olan uzun *petalleri*, grubun geç evresine ait yapımların ortak özelliği olarak değerlendirmiştir (Edwards, 1981: 192).

Kat. no. 11, şek. 4b ile tanıtılan *calyx* parçasında, yukarıya doğru birbirinden ayrılarak ilerleyen ve olasılıkla yuvarlak uçlu olan taç yaprakları görülmektedir. Bu *calyx* parçasının üzerinde, önceki örneğe göre daha belirgin verilmiş 5 adet yaprak damarı konturu ve gergin hatlı, iri yapılı taç yaprağı motifi bulunmaktadır.

Kalıp yapımı uzun *petalli* kaselerde, sarımsı-turuncu renkli hamur üzerinde kahverengi firnis uygulaması görülmektedir.

Değerlendirme

Adana'da yapılan Yukarı Ova yüzey araştırmalarında elde edilen kalıp yapımı kabartmalı kaselerin sınıflandırılmasında bezeme örgeleri temel alınmış olup, dekorasyon sistemlerine göre bitkisel dekorlu kaseler, figürlü kaseler ve uzun *petalli* kaseler olmak üzere üç ana ekole ayrılmıştır (Böyle bir sınıflandırma önerisi için, S. I. Rotroff tarafından Atina Agorası'nın buluntuları için uygun görülen yöntem bilim temel alınmıştır. Bkz. Rotroff, age: 15-24; F. Courby ise kalıp yapımı kaseleri edebi ve gerçekçi konulu kaseler, çeşitli bezemeli firnisli kaseler olarak başlıca iki gruba ayırmıştır. İkinci grup da kendi içerisinde kabartma kenarlı kaseler, bindirmeli kaseler, bitki ve çiçek bezekli kaseler, bitkisel *corollalı* ve çeşitli bezemeli kaseler ve mat firnisli kaseler olmak üzere alt gruplara ayrılmıştır. Bkz. Courby, 1922: passim.). Nitekim form, firnis ve kil karakterleri gibi yapısal özellikleri yardımıyla kalıp yapımı kaseleri sınıflandırmak ve relatif bir tarihlendirmeye tabi tutmak mümkün olmamakla birlikte, söz konusu özellikler ancak ana hatları belirleyebilmek için sınırlı ölçüde etkili olmaktadır (Dereboylu, 1994: 26; Dereboylu, 2003: 55 vd.; Gürler, B. 1994: 38; Gürler, B. 2003: 9 vd.; Anlağan, 2000: 17).

Bitkisel dekorlu kaseler %63.64, figürlü kaseler %18.18 ve uzun *petalli* kaseler %18.18 oranlarıyla katalogda temsil edilmektedir (bkz. Tablo 1). Koleksiyonu oluşturan kaseler, yüzey taramaları sonucunda, Yukarı Ova merkezlerinden derlendikleri için genel bir perspektif içerisinde yöresel özellikleri görece de olsa yansıtmaktadırlar. Ancak sahip olunan materyalin sınırlı sayıda olması ve tarihi, stratigrafiyle sabit kontekstlerden ele geçmemeleri nedeniyle, bölgenin Hellenistik Dönem kalıp yapımı kabartmalı kaselerinin kronolojik stil gelişimini saptamak, tipolojisini oluşturabilmek mümkün değildir. Nitekim özellikle Anadolu'daki kaselerin topluca incelendiği ve atölye bölgeleri üzerinde yoğunlaşılacak yayınların çok az sayıda olması, konunun çalışılmasını oldukça zorlaştırmaktadır.

Anadolu'daki Hellenistik Dönem kalıp yapımı kabartmalı kaselerinin ele geçtiği birçok merkez göz önünde bulundurulduğunda, üretimin M.Ö. 3. yüzyılın son çeyreğinden itibaren başladığı görülür. Özellikle M.Ö. 2. yüzyılda sevilerek kullanılmış olan kabartmalı kaselerin popüleritesi, M.Ö. 1. yüzyılın sonlarına dek sürmüştür. Yukarı

Ova yüzey araştırmaları sırasında Ceyhan ve Kozan ilçelerindeki merkezlerden derlenen kaseler, diğer antik kentlerdeki türdeşlerinden yapım tekniği, bezeme stili ve ana gelişim çizgisi itibariyle farklı değildirler. Bu çalışma kapsamında incelenen örneklerin analogi kuruluğu dikkatle incelendiğinde; çeşitli bölgelerdeki arkeolojik kazılardan ele geçen benzer eserlerle karşılaştırılarak değerlendirilen Yukarı Ova malzemesinin, M.Ö. 3. yüzyılın 2. çeyreği ile M.Ö. geç 1. yüzyıl arasındaki zaman dilimine ait olduğunun altı çizilmektedir. Bu durumda Ovalık Kilikia Bölgesi merkezleri, Hellenistik Dönem kalıp yapımı kabartmalı kaselerini, Batı Anadolu'daki Pergamon ve Metropolis gibi öncü birkaç kent ile erken, eş bir zaman diliminde kullanmış ve hatta üretmiş olup Anadolu'nun öncü atölye bölgeleri arasında değerlendirilmelidir.

Yukarı Ova'nın kabartmalı kaselerinde kullanılan dekorasyon üslubu incelendiğinde; doğal olarak dış etkiler söz konusu olmakla birlikte, özelde, tekil olarak motifler ve genelde ise motiflerin birlikte uygulanmasıyla kurgulanan kompozisyonlar, özellikle bitkisel dekorlu kaselerde Kilikalı çömlekçilerin ve kalıpların yaratıları olarak düşünölmektedir. Çağdaşı diğer atölye bölgelerinin yapımlarında bulunmayan, benzersiz bezeme motifleri, bu tür özgün çalışmaların göstergeleridir. Bu durumda, Ovalık Kilikia'daki atölyelerin hangi kentlerde faaliyet gösterdikleri sorusu zihinlerde belirmektedir ki; Tarsus-Gözlükule (Jones, 1950: 163-165) ve Soloi-Pompeiopolis (Yağcı, 2001: 9-10) üretici kentler arasında kesinlikle yer almaktadır. Tarsus-Cumhuriyet Alanı kazılarında, kalıp yapımı kabartmalı kaselerin nitelikli örneklerinin bulunduğu bilinmekle birlikte, söz konusu ekole ait seramikler henüz yayınlanmamıştır. Ayrıca Yukarı Ova merkezleri arasındaki Ceyhan-Tatarlı Höyük (Tazılı Tepe) ise söz konusu üretici kentlerin arasına katılmak için en güçlü, potansiyel adaydır. Dağlık Kilikia'nın seramik üreten ve pazarlayan en önemli üretim merkezleri olan Nagidos ve Kelenderis kentlerinin kazıları sürecinde, Hellenistik Dönem kalıp yapımı kabartmalı kaselere rastlanmamıştır (Söz konusu kentlerin Hellenistik Dönem seramik buluntuları için bkz. Körsulu, 2006: passim.; Durukan - Körsulu, 2007: 155 vd.; Kelenderis'in Hellenistik Dönem seramiğinin kapsamlı bir yayını henüz yapılmamış olmakla birlikte, mevcut yayınlarda bu türün varlığından hiç bahsedilmemiştir. krş. Zoroğlu, 1994: 58 vd.; Zoroğlu, 2004: 299 vd.).

Katalog

Kat. no. 1, şek. 1a

Buluntu Yeri ve Yılı: CEYHAN 2005, Altıgöz (Altıgözbekirli) köyü, Ökkeş Höyük
Yüzey Araştırması No: ÖKH 05 2/1 61

Ölçüler: Korunan yükseklik 2.6 cm. Cidar kalınlığı 0.3 cm.

Hamur Rengi: 7.5YR 8/8

Firnis Rengi İç/Dış: İç yüz 2.5YR 3/4; dış yüz 2.5YR 3/4

Yapım Tekniği: Kalıp yapımı

Katkı Maddesi: Beyaz mika (*biyotit*)

Tarih: Erken Hellenistik Evre, M.Ö. 3. yüzyılın ikinci çeyreği

Tanım: Bitkisel bezemeli kalıp yapımı kase gövde parçası. *Calyx*inde çerçeve içerisinde eğrelti yaprağı/küçük yaprak motifi bulunmaktadır.

Karşılaştırma: Laumonier, 1978: no. 2069, lev. 42; Gürler, 1994: 152-153, çiz. 17, res. 52, lev. 7

Kat. no. 2, şek. 1b

Buluntu Yeri ve Yılı: CEYHAN 2006, Ceyhanbekirli (Kayıkçılı) köyü-Kamışlı Yerleşmesi (Genel)

Yüzey Araştırması No: CKH 06 1/1 45

Ölçüler: Korunan yükseklik 0.9 cm. Cidar kalınlığı 0.5 cm.

Hamur Rengi: 10R 4/8

Firnis Rengi İç/Dış: İç yüz 10R 4/6; dış yüz 2.5YR 4/8

Yapım Tekniği: Kalıp yapımı

Katkı Maddesi: Kum (*silt*), beyaz mika (*biyotit*)

Tarih: Orta Hellenistik Evre, M.Ö. 3. yüzyılın son çeyreği-M.Ö. 2. yüzyılın ilk yarısı

Tanım: Bitkisel bezemeli kalıp yapımı kase madalyon parçası. *Calyx*inde palmiye yaprakları, madalyon üzerinde ise çiçek rozet bulunmaktadır.

Karşılaştırma: Edwards, 1975: 163, 186, no. 942, 797, lev. 67/797, 83/942; Laumonier, 1978: no. 768, lev. 18, no. 1980, lev. 3, no. 1, lev. 95; Mitsopoulos-Leon, 1991: lev. 81 D 33; Gürler, 1994: 44-49, no. 54, çiz. 17, lev. 8, no. 80, çiz. 25, lev. 15, no. 122, çiz. 35, lev. 25

Kat. no. 3, şek. 1c

Buluntu Yeri ve Yılı: KOZAN 2004, Güneri köyü, Tezik Tepe

Yüzey Araştırması No: TT 04 1/1 1

Ölçüler: Korunan yükseklik 3.2 cm. Cidar kalınlığı 0.4 cm.

Hamur Rengi: 5YR 6/6

Firnis Rengi İç/Dış: İç yüz 2.5YR 4/8; dış yüz 2.5YR 4/8

Yapım Tekniği: Kalıp yapımı

Katkı Maddesi: Kalker, beyaz mika (*biyotit*)

Tarih: Orta Hellenistik Evre, M.Ö. 3. yüzyılın son çeyreği-M.Ö. 2. yüzyılın ilk yarısı

Tanım: Bitkisel bezemeli kalıp yapımı kase gövde parçası. *Calyx*'inde palmiye yaprakları motifli bulunmaktadır.

Karşılaştırma: Edwards, 1975: 163, 186, no. 942, 797, lev. 67/797, 83/942; Laumonier, 1978: no. 301, 667, 2415, lev. 2, 85: palmiye yaprakları motifini "hurma dalları" olarak adlandırmıştır; Mitsopoulos-Leon, 1991: lev. 81 D 33; Gürler, 1994: 162-163, çiz. 24, res. 79, lev. 14

Kat. no. 4, şek. 2a

Buluntu Yeri ve Yılı: KOZAN 2004, Hamam köyü, Tılan Mahallesi, Tılan Höyük

Yüzey Araştırması No: TH 04 1/2 9

Ölçüler: Korunan yükseklik 4 cm. Cidar kalınlığı 0.5 cm.

Hamur Rengi: 5YR 6/8

Firnis Rengi İç/Dış: İç yüz 5YR 4/8; dış yüz 5YR 3/6

Yapım Tekniği: Kalıp yapımı

Katkı Maddesi: Kalker, beyaz mika (*biyotit*)

Tarih: Orta Hellenistik Evre, M.Ö. erken 2. yüzyıl

Tanım: Bitkisel bezemeli kalıp yapımı kase gövde parçası. *Calyx*inde üstte, düzenli aralıklarla bağlı üzeri noktalı olarak detaylandırılmış birbirine bağlı girland motifi; altta ise stilize *akanthus* motifi bulunmaktadır.

Karşılaştırma: Courby, 1922: 340, res. 68.20; Hochuli-Gysel, 1977: lev. 31.1, 2; De Luca, 1990: lev. 24.1; Dereboylu, 1994: 42, 47-48, çiz. 4, res. KA 19, çiz. 6, res. KA22

Kat. no. 5, şek. 2b

Buluntu Yeri ve Yılı: CEYHAN 2005, Tatarlı köyü-Tatarlı Höyük (Tazılı Tepe)

Yüzey Araştırması No: TTH 05 3/2 10

Ölçüler: Korunan yükseklik 3 cm. Cidar kalınlığı 0.3 cm.

Hamur Rengi: 5YR 6/8

Firnis Rengi İç/Dış: İç yüz 2.5YR 5/8; dış yüz 2.5YR 5/8

Yapım Tekniği: Kalıp yapımı

Katkı Maddesi: Kalker, beyaz mika (*biyotit*)

Tarih: Orta ve Geç Hellenistik Evre, M.Ö. 2. yüzyıl

Tanım: Pergamon etkili Efes-İon atölyelerine ait bitkisel bezemeli kalıp yapımı kase gövde parçası. *Calyx*inde uçları tomurcuklu açık palmet motifi ve kapalı lotos motifi bulunmaktadır.

Karşılaştırma: Laumonier, 1978: no. 384, lev. 124, no. 463+629, lev. 126

Kat. no. 6, şek. 2c

Buluntu Yeri ve Yılı: CEYHAN 2005, Mercin köyü-Mercin-Boz Höyük

Yüzey Araştırması No: MBH 05 1/2 14

Ölçüler: Korunan yükseklik 3 cm. Cidar kalınlığı 0.3 cm.

Hamur Rengi: 10YR 8/6

Firnis Rengi İç/Dış: İç yüz 10YR 2/3; dış yüz 5YR 2/4

Yapım Tekniği: Kalıp yapımı

Katkı Maddesi: Beyaz mika (*biyotit*)

Tarih: Geç Hellenistik Evre, M.Ö. 2. yüzyılın 2. yarısı-M.Ö. 1. yüzyıl

Tanım: Bitkisel bezemeli kalıp yapımı kase gövde parçası. *Calyx*inde uçları volütlü İsis tacı motifi ve palmet görünümlü eğrelti otu yaprağı motifi bulunmaktadır.

Karşılaştırma: Rotroff - Oliver, Jr., 2003: 98, no. 369-370, lev. 61, res. 369-370 (kalıplar); Anlağan, 2000: 90-93, no. 17 (bitkisel motifler)

Kat. no. 7, şek. 3a

Buluntu Yeri ve Yılı: CEYHAN 2006, Ekinyazı (Sıddıkiye) köyü-Ekinyazı Höyük (Doğu)

Yüzey Araştırması No: EEH 06 1/1 25

Ölçüler: Korunan yükseklik 3.6 cm. Cidar kalınlığı 0.5-0.4 cm.

Hamur Rengi: 10YR 7/2

Firnis Rengi İç/Dış: İç yüz 2.5YR 4/3; dış yüz 2.5YR 4/3

Yapım Tekniği: Kalıp yapımı

Katkı Maddesi: Kum (*silt*), beyaz mika (*biyotit*)

Tarih: Geç Hellenistik Evre, M.Ö. geç 1. yüzyıl

Tanım: Bitkisel bezemeli kalıp yapımı kase gövde parçası. *Calyx*inde solda stilize *akanthus* motifi, sağda ise dalgalı-uzun yaprak motifi bulunmaktadır.

Karşılaştırma: Conze, 1913: lev. 42:3, 43:3; Ziegenaus - De Luca, 1968: 169, no. 461, lev. 61; Rotroff - Oliver, Jr., 2003: 120, no. 500, lev. 86, res. 500

Kat. no. 8, şek. 3b

Buluntu Yeri ve Yılı: CEYHAN 2005, Tatarlı köyü, Tatarlı Höyük (Tazılı Tepe)

Yüzey Araştırması No: TTH 05 1/1 38

Ölçüler: Ağız çapı 13.1 cm. Korunan yükseklik 3.9 cm. Cidar kalınlığı 0.7-0.4 cm.

Hamur Rengi: 10YR 8/6

Firnis Rengi İç/Dış: İç yüz 5YR 3/4; dış yüz 5YR 3/4

Yapım Tekniği: Kalıp yapımı

Katkı Maddesi: Beyaz mika (*biyotit*)

Tarih: Erken Hellenistik Evre, M.Ö. 3. yüzyılın 2. çeyreği

Tanım: Olasılıkla Kıbrıs'tan ithal, kalıp yapımı figürlü kase, dışa dönük ağız kenarı-gövde parçası. Üstten ve alttan birer kabartma çizgi ile sınırlandırılmış bordür bölümünde İon kymationu bulunmaktadır. Alt bordüründe tanımlanamayan figüral motif bulunmaktadır. Ağız kenarı ve iç yüzde ağzın hemen altı mat grimsi kahverengi renkte (5YR 4/2) firmislenmiştir.

Karşılaştırma: Courby, 1922: no. 2, res. 76; Schwabacher, 1941: lev. 10, B 23-29; Laumonier, 1978: lev. 1-2, 9, 11, 13, 15, 17-20, 29, 30, 34; Mitsopoulos-Leon, 1991: lev. 76 D 2, 79 D 13, 82 D 37, 83 D 40; Gürler, 1994: (form için) 171, çiz. 31, res. 102, lev. 21, (bezeme için) 172-173, çiz. 32, res. 104-105, lev. 22; Dereboylu, 2001: lev. 19, no. 169, lev. 20, no. 167; Civelek, 2004: 131, lev. 19, 24, res. 1, 8

Kat. no. 9, şek. 3c

Buluntu Yeri ve Yılı: CEYHAN 2005, Adapınar (Çerkez Karamezar) köyü, Yarımhöyük

Yüzey Araştırması No: YRH 05 1/1 2

Ölçüler: Korunan yükseklik 3.2 cm. Cidar kalınlığı 0.6-0.5 cm.

Hamur Rengi: 10YR 7/6

Firnis Rengi İç/Dış: İç yüz 5YR 3/6; dış yüz 5YR 3/6

Yapım Tekniği: Kalıp yapımı

Katkı Maddesi: Beyaz mika (*biyotit*)

Tarih: Orta ve Geç Hellenistik Evre, M.Ö. 2. yüzyıl

Tanım: Kalıp yapımı, figürlü kase gövde parçası. Üstten ve alttan iki kabartma yivle sınırlandırılmış iki bölümlü üst bordür kısmında *astragal* ve *diagonallerle* bölünmüş karelerin etrafında ilerleyen *meandr* bulunmaktadır. Alt bordüründe tanımlanamayan figüral motif bulunmaktadır. İç yüzde, asıl firnis üzerinde kırmızımsı (5YR 3/3) renkli firnis bozulması görülmektedir.

Karşılaştırma: Thompson, 1934: 383; Waagé, 1948: no. 19-21, res. 15; Jones, 1950: no. 180, res. 131; Hellström, 1965: no. 155, lev. 9, 11; Laumonier, 1978: no. 8068, lev. 15, no. 1185, lev. 30, no. 278, lev. 41, no. 68 D, 4476, lev. 46, no. 8379, lev. 49, no. 9538, lev. 98; Mitsopoulos-Leon, 1991: lev. 81 D 34; Gürler, 1994: 55-56, 168, çiz. 29 33-34, res. 93-94, 112, 115, lev. 19, 23-24; Rotroff, 1982: no. 391, lev. 67; Civelek, 2004: 131, lev. 19, res. 1

Kat. no. 10, şek. 4a

Buluntu Yeri ve Yılı: CEYHAN 2005, Altgöz (Altgözbekirli) köyü, Ökkeş Höyük
Yüzey Araştırması No: ÖKH 05 2/1 43

Ölçüler: Korunan yükseklik 2.8 cm. Cidar kalınlığı 0.5-0.4 cm.

Hamur Rengi: 5YR 6/6

Firnis Rengi İç/Dış: İç yüz 2.5YR 5/8; dış yüz 2.5YR 5/8

Yapım Tekniği: Kalıp yapımı

Katkı Maddesi: Beyaz mika (*biyotit*)

Tarih: Orta ve Geç Hellenistik Evre, M.Ö. 2. yüzyıl

Tanım: Uzun *petalli* kalıp yapımı kase gövde parçası. *Calyx*inde geniş aralıklarla dizilmiş *petaller* bulunmaktadır.

Karşılaştırma: Gürler, 1994: 169, çiz. 30, res. 96, lev. 20

Kat. no. 11, şek. 4b

Buluntu Yeri ve Yılı: CEYHAN 2005, Birkent Beldesi – Eskikent (Türkşükrüye) mahallesi-Semerci Höyük

Yüzey Araştırması No: SH 05 1/1 9

Ölçüler: Korunan yükseklik 2.5 cm. Cidar kalınlığı 0.6-0.4 cm.

Hamur Rengi: 7.5YR 8/8

Firnis Rengi İç/Dış: İç yüz 2.5YR 5/8; dış yüz 2.5YR 5/8

Yapım Tekniği: Kalıp yapımı

Katkı Maddesi: Beyaz mika (*biyotit*)

Tarih: Orta ve Geç Hellenistik Evre, M.Ö. 2. yüzyıl

Tanım: Bitkisel bezemeli kalıp yapımı kase gövde parçası. Gövdesinde uzun taç yaprakları bulunmaktadır.

Karşılaştırma: Özyiğit, 1990: 96, lev. 59a, res. 5; Gürler, 1994: 169, çiz. 30, res. 96, lev. 20

Kısaltmalar Listesi*

AD/A.D.	Anno Domini
AJA	American Journal of Archaeology. Archaeol. Inst. of Amer. (New York, Baltimore, puis Norwood).
ALUB	Annales littéraires de l'université de Besançon (Besançon).
AnatSt	Anatolian Studies. Journal of the British Institute of Archaeology at Ankara. London.

ANMED	Anadolu Akdenizi Arkeoloji Haberleri, Antalya Suna-Inan Kıraç Akdeniz Medeniyetlerini Araştırma Enstitüsü Yayını, İstanbul.
AST	T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü, Araştırma Sonuçları Toplantısı. Uluslararası Kazı, Araştırma ve Arkeometri Sempozyumu.
AvP	Altertümer von Pergamon.
bkz.	bakınız
cm.	santimetre
çiz.	çizim
dir.	directeur
dn.	dipnot numarası
DÖAWW.	
phil.-hist. Kl.	Denkschriften der österreichischen Akademie der Wissenschaften in Wien, philos.-hist. Kl. (Vienne, Autr.).
éds.	éditeur
eds.	edited by, editor
edt.	editör
ErgHÖJh	Ergänzungsheft, Jahreshefte des Österreichischen Archäologischen Institutes in Wien.
fasc.	fascicule(s)
FiE	Ephesos. Forsch. in Ephesos, veröffentlicht vom österreich. archäol. Inst. in Wien (Vienne, Autr.).
Haberler	Türk Eskiçağ Bilimleri Enstitüsü Yayını, İstanbul.
haz.	hazırlayan
Hesperia	Hesperia. Journ. of the Amer. School of Class. Stud. at Athens.
Hrsg./hrsg.	Herausgeber/erausgegeben
IstMitt	İstanbul Mitteilungen. Deutsch. archäol. Inst., Abt. İstanbul (Tübingen).
İdol	Arkeoloji ve Arkeologlar Derneği Dergisi, Ankara.
km.	kilometre
krş.	karşılaştırınız
LAAA	Annals of Archaeology and Anthropology, Liverpool.
lev.	levha
m.	metre
Milet	Milet. Ergebnisse der Ausgraben und Untersuchungen seit dem Jahre 1899.
M.Ö.	Milattan Önce
M.S.	Milattan Sonra
no.	katalog no
OIC	Oriental Institute Communications. Univ. de Chicago (Chicago, Illin.).
Olba	Kilikia Arkeolojisini Araştırma Merkezi Yayını, Mersin.
PEQ	Palestine Exploration Quarterly. Palest. Explor. Fund (London). Continue BBSAJ et PEF-QS.
res.	resim
SER	Swedish Excavations and Researches.
Suppl.	Supplement/um

şek.	şekil
TIB	Tabula Imperii Byzantini.
VarAnat	Varia anatolica. Inst. franç. d'étud. anatol. Georges Dumézil (İstanbul).
vd.	ve devamı
yy.	yüzyıl

*Sürelî yayımların kısaltmaları için öncelikle bkz. DEUTSCHES ARCHAEOLOGISCHES INSTITUT, "Zeitschriftenverzeichnis nach Abkürzungen"; adı geçen listede olmayanlar için ise ayrıntılıca bkz. B. Mathieu, 2003: *Abréviations des Périodiques et Collections, en usage à l'Institut français d'archéologie orientale*, (© Institut français d'archéologie orientale), Caïre.

Kaynakça

- Altay, M. H. 1965:** *Adım Adım Çukurova*, Adana
- Anderson-Stojanović, V. R. 1992:** *The Hellenistic and Roman Pottery (Stobi: Results of the Joint American-Yugoslav Archaeological Investigations, 1970-1981 I)*, Princeton
- Anlağan, T. 2000:** *Sadberk Hanım Müzesi Kalıplı Kaseler ve Kabartmalı Kaplar*, İstanbul
- Bouzek, J. 1990:** *Studies of Greek Pottery in the Black Sea Area*, Prague
- Bouzek, J. - Jansova, L. 1974:** "Megarian Bowls", *Anatolian Collection of Charles University, Kyme I*, (hrsg. J. Bouzek), Prague
- Civelek, A. 2004:** "Phokaia Hellenistik Dönem Kalıp Yapımı Kaseleri", *Olba IX*, 123-135.
- Conze, A. 1913:** *Altertümer von Pergamon 1:2 Stadt und Landschaft: Die Stadt, AvP I:2*, Berlin
- Courby, F. 1922:** *Les Vases Grecs à Reliefs*, Paris
- Crowfoot, J. W. - Crowfoot, G. M. - Kenyon, K. M. 1957:** *Samaria – Sebaste, Reports of the Work of the Joint Expedition in 1931-1933 and of the British Expedition in 1935, No. 3. The Objects from Samaria*, London
- De Luca, G. 1990:** "Hellenistische Kunst in Pergamon im Siegel der Megarischen Becher. Ein Beitrag zur pergamenischen Keramik", *IstMitt 40*, 157-166.
- Dereboylu, E. 1994:** *Daskyleion Hellenistik Devir Seramiği*, İzmir (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)
- Dereboylu, E. 2001:** "Weisgrundige Keramik und hellenistische Reliefbecher aus dem Hanghaus 2 in Ephesos", *Studien zur hellenistischen Keramik in Ephesos*, (hrsg. F. Krinzinger), *ErghÖJh 2*, Wien, 21-44.
- Dereboylu, E. 2003:** "Daskyleion Kabartmalı Kaseleri ve Batı Yamacı Kapları Kronoloji ve Üretim Yeri Problemleri", *Les Ceramiques En Anatolie Aux Epoques Hellenistique Et Romaine, Actes de la Table Ronde d'Istanbul, 22-24 mai 1996*, (éds. C. Abaïde-Reynal), *VarAnat XV*, Paris, 55-63.
- Durukan, M. - Körsulu, H. 2007:** "Hellenistik Dönem Seramikleri", *Dağlık Kilikia'da Bir Antik Kent Kazısının Sonuçları NAGİDOS*, (edt. S. Durugönül), *Adalya Ekyayın Dizisi 6*, 155-228.
- Edwards, G. R. 1956:** "Small Objects from the Pnyx: II, Hellenistic Pottery", *Hesperia Suppl. 10*, 79-112.

- Edwards, G. R. 1975:** *Corinth: Results of Excavations Conducted by the American School of Classical Studies at Athens, Corinth VII/III, Corinthian Hellenistic Pottery*, Princeton
- Edwards, G. R. 1981:** “Corinth 1980: Molded Relief Bowls”, *Hesperia* 50/2, 189-210.
- Gardin, J.-C. 1990:** “La céramique hellénistique en Asie centrale, Problèmes d’interprétation”, *Akten des XIII. Internationalen Kongresses für Klassische Archäologie: Berlin 1988*, Mainz, 187-193.
- Garstang, J. 1937a:** “Explorations in Cilicia : The Neilson Expedition, Preliminary Report”, *LAAA XXIV/1-2*, 52-68.
- Garstang, J. 1937b:** “Explorations in Cilicia: The Neilson Expedition, Fifth Interim Report”, *LAAA XXVI/3-4*, 89-92.
- Garstang, J. 1939:** “Discoveries in Cilicia”, *PEQ LXXI*, 137-143.
- Girginer, K. S. 2007:** “2005 Yılı Adana (Ceyhan) ve Kayseri (Develi) Yüzev Araştırmaları”, *AST 24/2*, 173-196.
- Girginer, K. S. (baskıda):** “2006 Yılı Kapadokya ve Kilikya Yüzev Araştırmaları: Kayseri (Yahyalı) ve Adana (Ceyhan II)”, *AST 25/2*.
- Girginer, K. S. - Erhan, F. 2005:** “Adana Yüzev Araştırmaları 2004: Kozan”, *ANMED 3*, 93-95.
- Girginer, K. S. - Oyman-Girginer, Ö. - Erhan, F. 2006:** “2004 Yılı Adana ve Kayseri Yüzev Araştırmaları (Sarız ve Kozan)”, *AST 23/2*, 293-308.
- Girginer, K. S. - Özdemir, H. F. 2007-2008:** “Çukurova Üniversitesi Ceyhan Arkeolojik Yerleşim Envanteri Çalışmaları ve Ceyhan-Tatarlı Höyük Kazısı Projesi”, *İdol 35-36*, (2007-2008), 13-20.
- Girginer, K. S. - Özdemir, H. F. - Erhan, F. 2007:** “Kappadokia ve Antik Çukurova Yüzev Araştırmaları – 2006”, *Haberler 23*, 25-28.
- Girginer, K. S. - Özdemir, H. F. - Kaplan, B. 2008:** “2002–2006 Yılları Kapadokya ve Kilikya Yüzev Araştırmaları: Genel Bir Değerlendirme”, (haz. B. Can & M. Işıklı), *Atatürk Üniversitesi 50. Kuruluş Yıldönümü Arkeoloji Bölümü Armağanı, Doğudan Yükselen Işık, Arkeoloji Yazıları*, (2008), İstanbul, 231-266.
- Girginer, K. S. - Özdemir, H. F. - Şahin, F. 2007:** “Adana (Yukarı Ova – Ceyhan Ovası) Yüzev Araştırmaları 2006”, *ANMED 5*, 79-85.
- Gürler, B. 1994:** *Metropolis’in Hellenistik Dönem Seramiği*, İzmir (Yayınlanmamış Doktora Tezi)
- Gürler, B. 2003:** “Hellenistic Ceramic of Metropolis In Ionia: Chronology, Production and Related Cities”, *Les Ceramiques En Anatolie Aux Epoques Hellenistique Et Romaine, Actes de la Table Ronde d’Istanbul, 22-24 mai 1996*, (éds. C. Abaide-Reynal), *VarAnat XV*, Paris, 9-16.
- Hannestad, L. 1990:** “Change and Conservatism; Hellenistic Pottery in Mesopotamia and Iran”, *Akten des XIII. Internationalen Kongresses für Klassische Archäologie: Berlin 1988*, Mainz, 179-186.
- Hausmann, U. 1959:** *Hellenistische Reliefbecher aus attischen und böotischen Werkstätten*, Stuttgart
- Hellström, P. 1965:** *Labraunda. (SER II, 1): Pottery of Classical and Later Date, Terracotta Lamps and Glass*, Lund
- Hild, F. - Hellenkemper, H. 1990:** Kilikien und Isaurien, TIB 5, DÖAWW. phil.-hist. Kl. 215, Wien.

- Hochuli-Gysel, A. 1977:** Kleinasiatische glasierte Reliefkeramik (50 v. Chr. bis 50 n. Chr.) und ihre oberitalischen Nachahmungen, *Acta Bernensia VII*, Bern
- Jones, F. F. 1950:** "The Pottery", *Excavations At Gözlü Kule, Tarsus I. The Hellenistic and Roman Periods*, (eds. H. Goldman), Princeton, 149-296.
- Jones, F. F. 1958:** "Bowls by Popilius and Lapius", *Record of the Art Museum, (Princeton University 17/1)*, Princeton, 21-40.
- Kossatz, A. U. 1990:** *Die Megarischen Becher, Funde aus Milet, Teil I, Milet V/1*, Berlin-New York
- Körsulu, H. 2006:** *Nagidos Kazısı Hellenistik Dönem Seramikleri*, Mersin (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi)
- Kraus, T. 1951:** *Megarische Becher im römisch-germanischen Zentralmuseum zu Mainz*, Mainz
- Laumonier, A. 1978:** *Exploration archéologique de Délos faite par L'Ecole Francaise d'Athenes. fasc. XXXI: La Céramique hellénistique à reliefs, 1: Ateliers "ioniens"*, Paris
- Metzger, I. R. 1969:** *Die hellenistische Keramik in Eretria, (Eretria, Ausgrabungen und Forschungen II)*, Bern
- Mitsopoulos-Leon, V. 1991:** *Die Basilika am Staatsmarkt in Ephesos, Kleinfunde, 1. Teil: Keramik hellenistischer und römischer Zeit, FiE IX 2/2*, Wien
- Morel, J.-P. 1990:** "Les Céramiques de l'Époque Hellenistique en Italy: Hellenisme et Anhellénisme", *Akten des XIII. Internationalen Kongresses für Klassische Archäologie: Berlin 1988*, Mainz, 161-171.
- Özyiğit, Ö. 1990:** "Céramiques Hellénistiques d'après Les Fouilles de Pergame/Kestel", *ΑΠΟ ΤΑ ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΤΗΣ Β' ΣΥΝΑΝΤΗΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΣΤΙΚΗ ΚΕΡΑΜΕΙΚΗ, ΑΘΗΝΑ*, 94-97.
- Pinkwart, D. - Stammnitz, W. 1984:** *Altertümer von Pergamon XIV Peristylhäuser westlich der unteren Agora, AvP XIV*, Berlin
- Radt, W. 2002:** *Pergamon, Bir Antik Kentin Tarihi ve Yapıları*, İstanbul
- Rotroff, S. I. 1982:** *Hellenistic Pottery, Athenian and Imported Moldmade Bowls, The Athenian Agora XXII (Agora XXII)*, Princeton, New Jersey: ASCS
- Rotroff, S. I. - Oliver, Jr., A. 2003:** *The Hellenistic Pottery from Sardis: The Finds Through 1994*, Archaeological Exploration of Sardis, Monograph 12, Cambridge, Massachusetts. London
- Sayar, M. H. 1998:** "Kilikya'da Epigrafi ve Tarihi-Coğrafya Araştırmaları 1996", *AST XV/1*, 331-360.
- Sayar, M. H. 2004:** "Kilikya'da Epigrafi ve Tarihi Coğrafya Araştırmaları 2002", *AST 21/1*, 155-168.
- Sayar, M. H. - Siewert, P. - Tauber, H. 1993:** "Doğu Kilikya'da Epigrafi ve Tarihi-Coğrafya Araştırmaları, 1991", *AST X*, 175-192.
- Schwabacher, W. 1941:** "Hellenistische Reliefkeramik im Kerameikos", *AJA 45/2*, 182-228.
- Seton-Williams, M. V. 1954:** "Cilician Survey", *AnatSt IV*, 121-174.
- Siebert, G. 1980:** "Les bols à reliefs: Une industrie d'art de l'époque hellénistique", *Céramique hellénistiques et romaines*, (dir. P. Lévêque - J.-P. Morel), *ALUB 36*, 55-83.
- Tekin, O. 1994:** *Yapı Kredi Koleksiyonu, Grek ve Roma Sikkeleri*, İstanbul
- Thompson, H. A. 1934:** "Two Centuries of Hellenistic Pottery", *Hesperia 3/4*, 311-480.

- Tölle-Kastenbein, R. - Felsch, R. - Jantzen, U. 1974:** *Das Kastro Tigani, Die Bauten und Funde griechischer, römischer und byzantinischer Zeit, Samos XIV*, Bonn
- Trummer, R. 1990:** "Hellenistische Keramik aus Aigeira", *Akten des XIII. Internationalen Kongresses für Klassische Archäologie: Berlin 1988*, Mainz, 311-313.
- Ünal, A. - Girginer, K. S. 2007:** *Kilikya-Çukurova, İlk Çağlardan Osmanlılar Dönemi'ne Kadar Kilikya'da Tarihi Coğrafya, Tarih ve Arkeoloji, Kizzuwatnalı Kraliçe Puduhepa ve Yerleşme Alanları Rehberi Ekleriyle Birlikte*, İstanbul
- von der Osten, H. H. 1930:** *Explorations in Hittite Asia Minor 1929, (OIC 8)*, Chicago
- Waagé, F. O. 1948:** "Hellenistic and Roman Tableware of North Syria", *Antioch-on-the-Orontes IV.1, Ceramics and Islamic Coins*, (eds. F. O. Waagé), Princeton. 1-60.
- Weinberg, S. S. 1949:** "Investigations at Corinth, 1947-1948", *Hesperia 18/1*, 148-157.
- Yağcı, R. 2001:** "Soloi /Pompeiopolis Kazıları", *İdol 8*, 8-11.
- Ziegenaus, Z. - De Luca, G. 1968:** *Altertümer von Pergamon XI:1 Das Asklepieion 1: Der südliche Temenosbezirk in hellenistischer und frühromischer Zeit, AvP XI:1*, Berlin
- Zoroğlu, L. 1994:** *Kelenderis I: Kaynaklar, Kalıntılar, Buluntular*, Ankara
- Zoroğlu, L. 2004:** "Hellenistic Pottery from Kelenderis", *Praktika 2004, ΣΤ' ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΣΤΙΚΗ ΚΕΡΑΜΙΚΗ, ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΧΡΟΝΟΛΟΓΗΣΗΣ ΚΛΕΙΣΤΑ ΣΥΝΟΛΑ - ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ, ΒΟΛΟΣ 17-23 ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2000, ΑΘΗΝΑ*, 299-315.

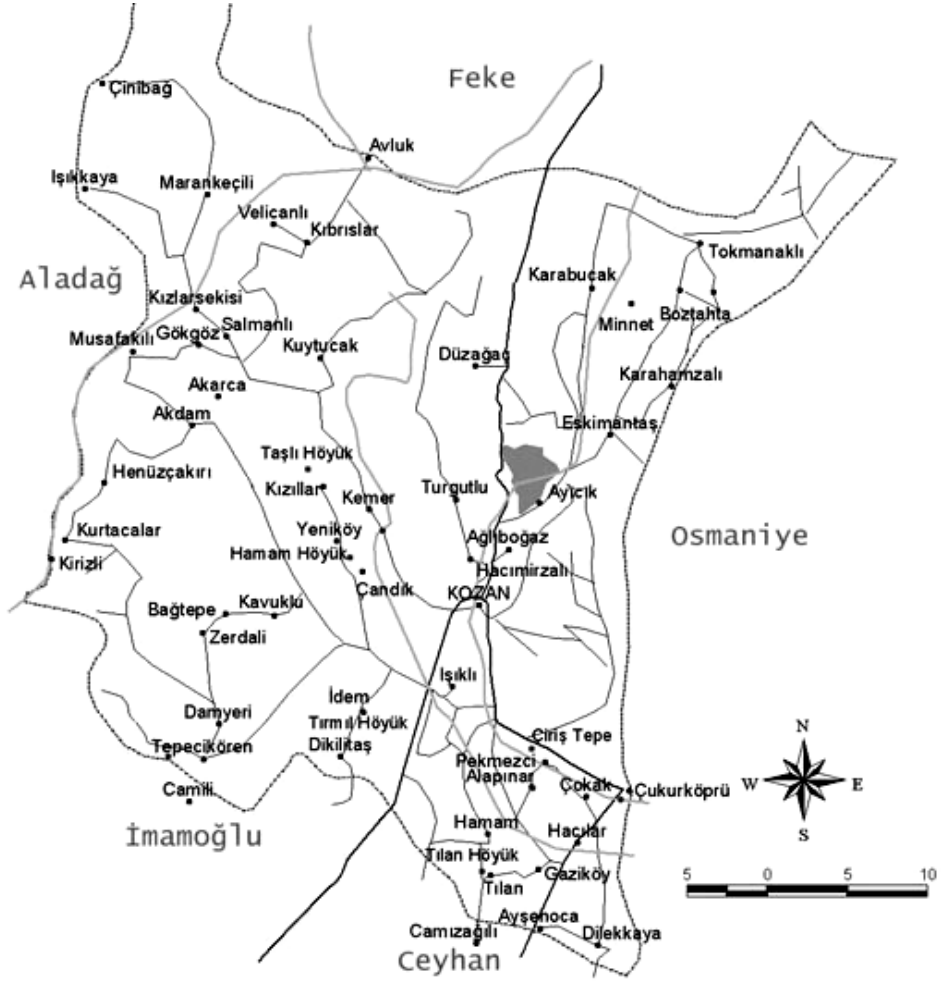
Haritalar Listesi

- Harita: 1-** Ceyhan İlçesi Yerleşim Merkezleri Haritası (Girginer, (baskıda))
- Harita: 2-** Kozan İlçesi Yerleşim Merkezleri Haritası (Girginer - Özdemir - Kaplan, 2008: 262)
- Harita: 3-** Hellenistik Dönem'de Akdeniz Dünyası ve Yukarı Ova'yla Bağlantılı Kalıp Yapımı Kaselerin Ele Geçtiği Merkezler (Tekin, 1994: harita 2'den uyarlanmıştır.)

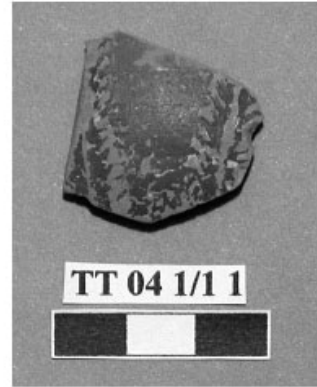
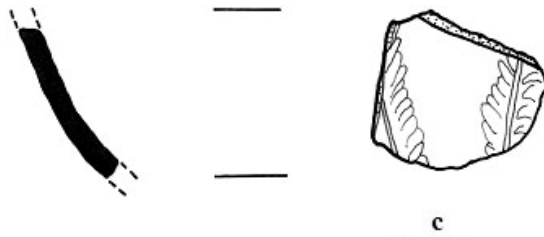
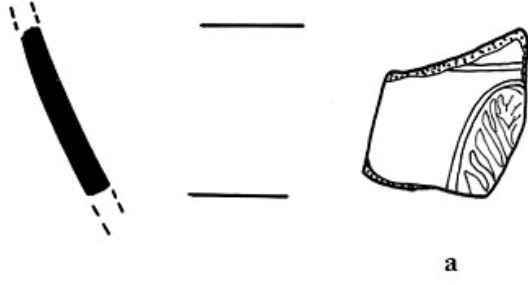
Şekiller Listesi

- Şekil: 1-a.** Bitkisel Dekorlu Kalıp Yapımı Kabartmalı Kase, Ceyhan 2005, Altıgöz (Altıgözbekirli) köyü-Ökkeş Höyük, ÖKH 05 2/1 61
- b.** Bitkisel Dekorlu Kalıp Yapımı Kabartmalı Kase, Ceyhan 2006, Ceyhanbekirli (Kayıkçılı) köyü-Kamışlı Yerleşmesi (Genel), CKH 06 1/1 45
- c.** Bitkisel Dekorlu Kalıp Yapımı Kabartmalı Kase, Kozan 2004, Güneri Köyü-Tezik Tepe, TT 04 1/1 1
- Şekil: 2- a.** Bitkisel Dekorlu Kalıp Yapımı Kabartmalı Kase, Kozan 2004, Hamam Köyü- Tılan Mahallesi-Tılan Höyük, TH 04 1/2 9
- b.** Bitkisel Dekorlu Kalıp Yapımı Kabartmalı Kase, Ceyhan 2005, Tatarlı köyü-Tatarlı Höyük (Tazılı Tepe), TTH 05 3/2 10
- c.** Bitkisel Dekorlu Kalıp Yapımı Kabartmalı Kase, Ceyhan 2005, Mercin Köyü-Mercin-Boz Höyük, MBH 05 1/2 14
- Şekil: 3- a.** Bitkisel Dekorlu Kalıp Yapımı Kabartmalı Kase, Ceyhan 2006, Ekinyazı (Sıddıkiye) köyü-Ekinyazı Höyük (Doğu), EEH 06 1/1 25
- b.** Figürlü Kalıp Yapımı Kabartmalı Kase, Ceyhan 2005, Tatarlı Köyü-Tatarlı Höyük (Tazılı Tepe), TTH 05 1/1 38

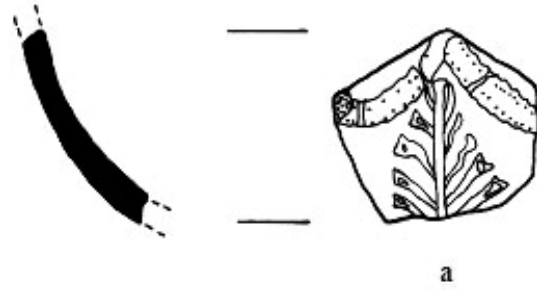
- c. Figürlü Kalıp Yapımı Kabartmalı Kase, Ceyhan 2005, Adapınar (Çerkez Karamezar) Köyü-Yarımhöyük, YRH 05 1/1 2
- Şekil: 4-** a. Kalıp Yapımı Kabartmalı Uzun Petalli Kase, Ceyhan 2005, Altıgöz (Altıgözbekirli) Köyü-Ökkeş Höyük, ÖKH 05 2/1 43
- b. Kalıp Yapımı Kabartmalı Uzun Petalli Kase, Ceyhan 2005, Birkent Beldesi-Eskikent (Türkşükrüye) Mahallesi-Semerci Höyük, SH 05 1/1 9

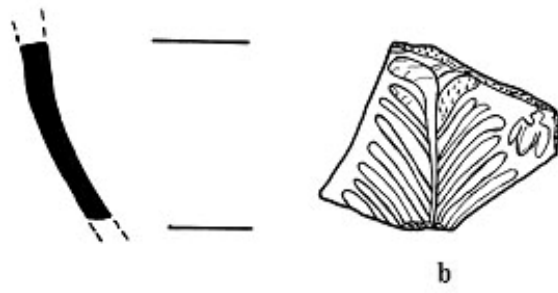
Harita. 2

Şekil 1.

a

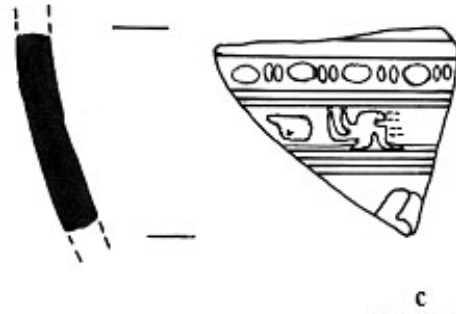
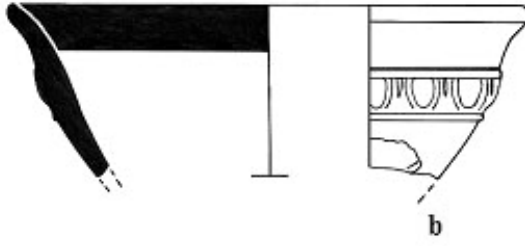
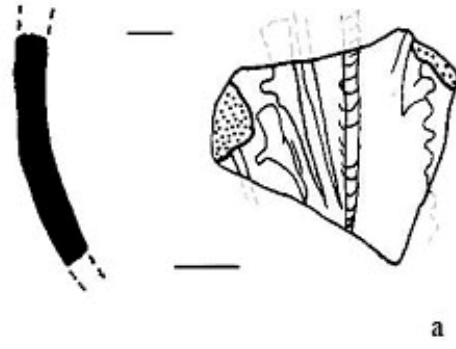
b

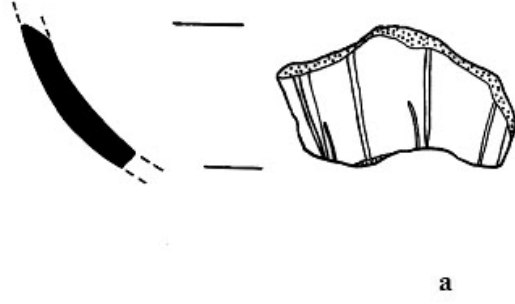
c

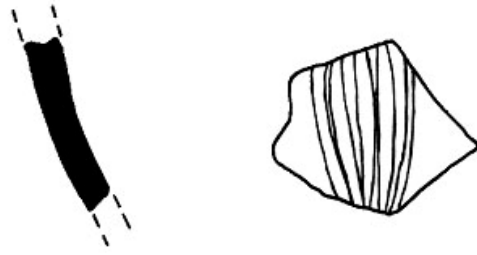
Şekil 2.

Şekil 3.

a

b

Şekil 4.